

Notă analitică

privind cooperarea intersectorială în domeniul identificării, evaluării, referirii, asistenței și monitorizării copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului pentru anii 2017 - 2018

Notă analitică privind cooperarea intersectorială în domeniul identificării, evaluării, referirii, asistenței și monitorizării copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului pentru anii 2017 - 2018 a fost realizată în cadrul Proiectului „Protecția copiilor împotriva abuzului, neglijării, exploatării și traficului printr-un sistem consolidat și funcțional”, implementat de Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii în parteneriat cu Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului, cu suportul Fundației OAK.

Analizele și constatările din acest studiu, la fel, interpretările și concluziile, aparțin autorilor și nu reflectă punctele de vedere ale agenției finanțatoare.

Toate drepturile sunt rezervate. Reproducerea totală sau parțială a fragmentelor din această publicație este autorizată doar cu condiția indicării clare și exacte a sursei.

AUTORI:

Viorica Toartă - consultant național în politici sociale, monitorizare și evaluare
Daniela Sîmboteanu - coordonator ediție, consultant național în domeniul protecției copilului, președinte CNPAC

CNPAC aduce mulțumiri reprezentanților autorităților publice centrale și locale din domeniul protecției sociale, educației, ocrotirii sănătății, a ordinii și securității publice care au contribuit și sprijinit realizarea acestui studiu.

© 2019 Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii

Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii

Chișinău, MD-2069, str. Calea leșilor, 61/2 www.cnpac.md

CUPRINS

Lista abrevierilor	4
Introducere.....	5
1. Dinamica cazurilor de VNET identificate și referite către autoritatea tutelară. Consolidarea sistemului de raportare	8
1.1. <i>Dinamica identificării și referirii cazurilor VNET de către instituțiile medico-sanitare.....</i>	8
1.2. <i>Dinamica identificării și referirii cazurilor VNET de către instituțiile de învățământ primar și secundar....</i>	10
1.3. <i>Dinamica identificării și referirii cazurilor VNET de către poliție</i>	12
1.4. <i>Dinamica identificării și referirii cazurilor VNET de către Serviciul "Telefonul copilului"</i>	15
1.5. <i>Dinamica cazurilor de VNET referite și înregistrate către autoritatea tutelară</i>	17
2. Asigurarea măsurilor urgente de protecție a copilului în cazul existenței pericolului iminent pentru viața și sănătatea acestuia.....	18
2.1. <i>Numărul total al copiilor victime VNET, în privința cărora autoritatea tutelară a dispus aplicarea măsurii plasamentului de urgență</i>	18
2.2. <i>Numărul total al ordinelor de restricție de urgență emise de către poliție pentru asigurarea siguranței copilului</i> <i>19</i>	
2.3. <i>Numărul total al ordonanțelor de protecție emise pentru asigurarea siguranței copiilor și înlăturarea accesului agresorului la aceștia</i>	20
3. Examinările specializate în cazurile VNET și infracțiunile comise împotriva copiilor	21
3.1. <i>Numărul total al copiilor victime ale infracțiunilor</i>	21
3.2. <i>Numărul total al copiilor supuși examinărilor specializate efectuate în cazurile VNET</i>	23
3.3. <i>Audierea copiilor victime VNET</i>	24
4. Calitatea raportării intersectoriale - discrepanțele în date	25
Concluzii și Recomandări.....	31
Anexe.....	36

LISTA ABREVIERILOR

AMMC	Asistența Medicală Mamei și Copilului
ANET	Abuz, Neglijare, Exploatare și Trafic
ATN	Autoritate Tutelară Națională
ATL	Autoritate Tutelară Locală
BNS	Biroul Național de Statistică
CNPAC	Centru Național de Prevenire a Abuzului față de Copii
IGP	Inspectoratul General de Poliție
MAI	Ministerul Afacerilor Interne
MECC	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
MIC	Mecanismul Intersectorial de Cooperare
MSMPS	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale
ODD	Obiectivele de Dezvoltare Durabilă
VNET	Violență, Neglijare, Exploatare și Trafic al copilului
TFU	Trafic de Ființe Umane

INTRODUCERE

În anul 2019 s-au împlinit cinci ani de la punerea în aplicare la nivel național a Mecanismului intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului (MIC VNET)¹, care constituie unul dintre instrumentele cheie în implementarea cadrului legislativ național în domeniul protecției copiilor aflați în situații de risc, precum și a priorităților strategice pe termen mediu și lung². De asemenea, acest mecanism reprezintă și un răspuns la angajamentele internaționale asumate de către Republica Moldova în materie de protecție a drepturilor copilului³, a aspirațiilor pentru integrare în Uniunea Europeană⁴, dar și a obiectivelor Agendei Globale de Dezvoltare Durabilă 2030⁵.

Necesitatea transpunerii prevederilor MIC la nivelul sectoarelor partenere, a rezultat în dezvoltarea și punerea în aplicare a metodologiilor și procedurilor sectoriale de intervenție și evidență a cazurilor VNET, care au derivat de la particularitățile organizațional-funcționale, dar și obiectivele reformelor structurale aflate în implementare. Datele colectate de către sectoarele partenere MIC privind cazurile VNET au fost prezentate în cadrul atelierelor de lucru tematice care au fost organizate anual cu suportul CNPAC⁶, relatând asupra funcționalității mecanismului.

¹Hotărârea Guvernului nr. 270 din 08.04.2014, cu privire la aprobarea Instrucțiunilor privind mecanismul, intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului.

²Obiectivul 2 al Strategiei pentru protecția copilului pe anii 2014-2020, Hotărârea Guvernului nr. 434 din 10.06.2014; Obiectivul 1.11 al Strategiei de dezvoltare al educației pentru anii 2014-2020 „Educația – 2020”, Hotărârea Guvernului nr. 944 din 14.04.2014.

³Art.19 din Convenția ONU privind drepturile copilului, Hotărârea Parlamentului nr. 408-XII din 12.12.1990; Protocolul facultativ la Convenția cu privire la drepturile copilului referitor la vânzarea de copii, prostituția și pornografia infantilă, Hotărârea Parlamentului nr. 29-XVI din 22.02.2007; Convenția asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale, Hotărârea Parlamentului nr. 1468 din 29.01.1998, Recomandările Comitetului ONU privind drepturile copilului CRC/C/MDA/3 din 20 Februarie 2009, http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRC/C/MDA/CO/3&Lang=En; Observațiile finale ale Comitetului ONU privind drepturile copilului CRC/C/MDA/CO/4-5 din 20 Octombrie 2017. https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRC%2fMDA%2fCO%2f4-5&Lang=en; Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și abuzurilor sexuale, Legea nr. 263 din 19.12.2011.

⁴Art.137, măsura I1 și Art. 138, lit. a) din Capitolul 27 al Planului național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană în perioada 2017-2019, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1472 din 30.12.2016 <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=369730> ;

⁵ ODD 16.2. „Stoparea abuzului, exploatării, traficului și a tuturor formelor de violență și torturii copiilor”; ODD 8.7. „Măsuri imediate și eficiente pentru eradicarea muncii forțate, eliminarea sclaviei moderne și traficului de ființe umane și asigurarea interzicerii și eliminării celor mai grave forme ale muncii copiilor, inclusiv recrutarea și utilizarea copiilor soldați, iar până în 2025 eliminarea muncii copiilor în toate formele sale”.

⁶ Atelierelor de lucru tematice din anii 2015, 2016 și 2017, precum și Conferința națională din anul 2018 „Aspecte multidisciplinare în protecția copiilor față de violență”.

Notă analitică. Cooperarea intersectorială în domeniul identificării, evaluării, referirii, asistenței și monitorizării copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului, Chișinău, 2019

Totuși, în pofida performanțelor atinse, diferențele între perioadele de demarare a procesului de colectare a datelor la nivelul sectoarelor, determinate de punerea în aplicare în timp diferit a procedurilor sectoriale, au influențat semnificativ asupra comparabilității acestor date. De asemenea, rezultatele studiului „*Mecanismul de monitorizare a implementării actelor intersectoriale și sectoriale în domeniul prevenirii și combaterii violenței, neglijării, exploatării și traficului copilului: Provocări și Perspective*”, au relatat asupra existenței problemelor de neconcordanță a datelor care sunt exprimate prin discrepanțe dintre numărul cazurilor identificate și cele referite/raportate la nivel intersectorial. Cauzele identificate care au determinat aceste probleme sunt: comunicarea insuficientă intra și intersectorială pentru coroborarea datelor, problemele de ordin procedural legate de înregistrarea și evidența cazurilor VNET ale copiilor⁷. Toate acestea, în esență, au diminuat capacitatea Autorității Tutelare Naționale de a monitoriza și a evalua într-o manieră calitativă și obiectivă mersul implementării MIC, dar și a evoluției fenomenului VNET al copilului la nivel național.

De menționat că, una dintre recomandările studiului amintit anterior s-a referit la consolidarea cadrului de monitorizare sectorială și intersectorială, astfel încât să permită stocarea, generalizarea, prezentarea și analizarea datelor de către sectoare în mod unitar. Această recomandare este întărită și de Observațiile finale ale Comitetului ONU pentru drepturile copilului asupra celui de-al patrulea și al cincilea raport periodic al Republicii Moldova⁸, care subliniază necesitatea consolidării implementării MIC, prin asigurarea resurselor umane, tehnice și financiare adecvate, dar și îmbunătățirii urgente a sistemului de colectare a datelor cu privire la copiii în situații de risc. Un prim pas în direcția realizării acestor recomandări l-a constituit elaborarea pe parcursul anilor 2017-2018 a cadrului de monitorizare MIC, instrument de evidență statistică, care încă urmează a fi testat pentru a deveni operațional.

Reieșind din cele expuse, pentru o direcționare mai eficientă și eficace în continuare a eforturilor și acțiunilor în domeniul dat, este necesară efectuarea unei analize privind situația curentă a mersului implementării MIC, ceea ce justifică elaborarea prezentei Note analitice.

Obiectivul prezentei Note analitice constă în oferirea unei imagini de ansamblu asupra mersului implementării MIC pe parcursul anilor 2017-2018, și anume asupra evoluțiilor ce țin de: identificarea, evidența și referirea în adresa autorității tutelare a cazurilor suspecte VNET, asigurarea intervențiilor imediate în cazurile de pericol iminent pentru viața și securitatea

⁷ CNPAC/OAK (2017). „Mecanismul de monitorizare a implementării actelor intersectoriale și sectoriale în domeniul prevenirii și combaterii violenței, neglijării, exploatării și traficului copilului: provocări și perspective”.
<http://cnpac.org.md/uploaded/Publicatii/studii/studiu%20mecanismul%20de%20monitorizare.pdf>

⁸ Observațiile finale ale Comitetului ONU privind drepturile copilului CRC/C/MDA/CO/4-5 din 20 Octombrie 2017. Capitolul IV, punctele 10 (a) și 21 (b).
https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRC%2fMDA%2fCO%2f4-5&Lang=en

copilului, aplicarea examinărilor specializate pentru constatare și încadrare juridică a cazurilor de abuz comise, precum și aprecierea calității fluxului de date prezentate de către sectoare pentru monitorizarea fenomenului.

Metodologia: În procesul elaborării prezentei Note analitice au fost utilizate următoarele metode de cercetare:

- Metoda analizei documentare – studierea informațiilor prezentate de către sectoarele partenere MIC cu privire la cazurile VNET, precum și a diverselor materiale cu caracter analitic conexe domeniului VNET (diverse rapoarte și note informative) care au fost considerate ca fiind relevante în calitate de surse de date complementare pentru analiză;
- Metoda compilării – datele statistice prezentate de către sectoare privind cazurile VNET, au fost compilate în cadrul unui fișier Excel, într-un set de tabele de ieșire care au fost grupate conform domeniilor tematice de acțiune ale MIC;
- Metoda analizei comparative – pentru asigurarea unei comparabilități a datelor în timp, ținând cont de diferențele între perioadele de demarare a procesului de colectare a datelor la nivelul sectoarelor determinate de punerea în aplicare în timp diferit a procedurilor sectoriale, a fost decisă considerarea ca fiind relevantă prezentei analize perioada ultimilor 2 ani (2017-2018). De asemenea, pentru a permite o comparabilitate intersectorială a datelor prezentate de către MECC, a fost efectuată cumulara acestora pentru obținerea unui an calendaristic deplin. Astfel, pentru anul 2017 au fost cumulate datele semestrului II 2016-2017 de învățământ cu cele ale semestrului I 2017-2018 de învățământ. Iar pentru anul 2018, au fost cumulate datele semestrului II 2017-2018 cu cele din semestrul I 2018-2019 de învățământ. Asigurarea unei comparabilități a datelor pe sexe, grupe de vârstă, tipuri de abuz, precum și alte comparații în cazul observării unor discrepante semnificative, a fost urmărită pe tot parcursul procesului elaborării prezentei Note analitice. Totuși trebuie de menționat că, calitatea datelor dezagregate prezentate de către unele sectoare partenere MIC a constituit o problemă, ceea ce a permis efectuarea analizei doar din perspectiva tendințelor.
- Metoda analizei seriilor cronologice/dinamice – a fost analizată evoluția în dinamică a mersului implementării MIC la nivel intersectorial, dar și intensitatea fenomenului VNET în perioada anilor 2017-2018.

Structura notei analitice este alcătuită din *patru secțiuni tematice*. În cadrul primei secțiuni este analizată evoluția cazurilor suspecte VNET identificate și raportate de către sectoarele partenere MIC în adresa autorității tutelare. În cadrul celei de-a doua secțiuni este prezentată o analiză a situației în ceea ce privește asigurarea măsurilor urgente de protecție a copilului în situațiile de pericol iminent pentru viața și securitatea acestuia. În cea de-a treia secțiune este analizată situația referitor la laminările specializate efectuate în cazurile VNET și a infracțiunilor împotriva copiilor. În cadrul celei de-a patra secțiuni este analizată calitatea raportării intersectoriale și a

discrepanțelor în date, fapt ce influențează asupra capacității de evaluare obiectivă a evoluției fenomenului VNET la nivel național. Concluziile vin să constate asupra situației curente, iar în cadrul recomandărilor sunt oferite sugestii pentru îmbunătățirea evidenței cazurilor și calității fluxului acestora între sectoare.

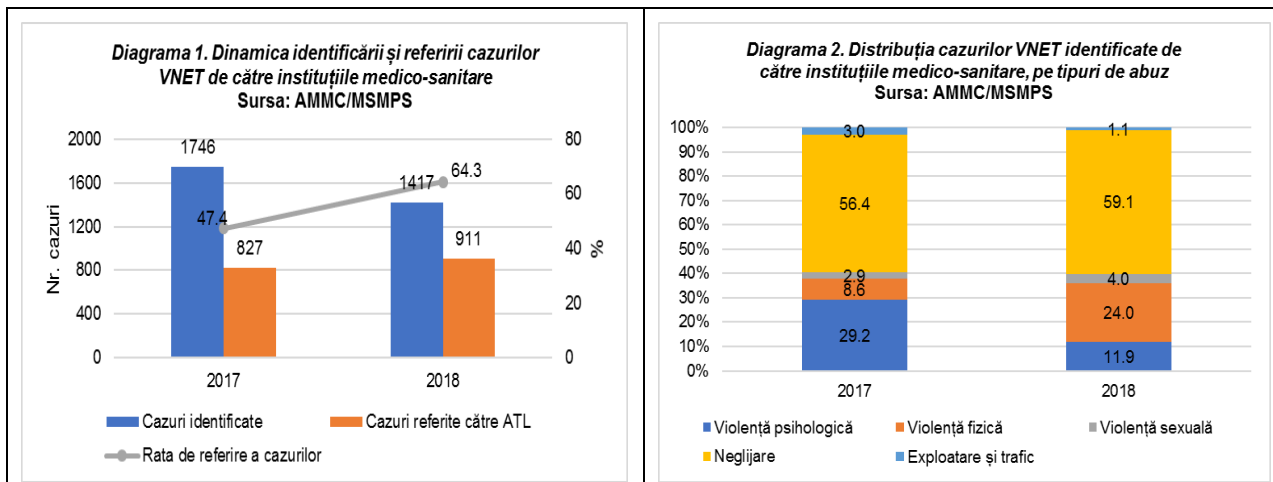
1. DINAMICA CAZURILOR DE VNET IDENTIFICATE ȘI REFERITE CĂTRE AUTORITATEA TUTELARĂ. CONSOLIDAREA SISTEMULUI DE RAPORTARE

Identificarea și referirea/raportarea cazurilor suspecte de violență, neglijare, exploatare și trafic al copilului (VNET) reprezintă elemente esențiale ale Mecanismului intersectorial de cooperare în acest domeniu (MIC), care reflectă asupra incidenței/frecvenței fenomenului dat, dar și asupra capacității sectoarelor partenere MIC, a specialiștilor din cadrul acestora de a interacționa cu comunitatea și a realiza schimbul informațional intra și intersectorial într-o manieră calitativă.

1.1. DINAMICA IDENTIFICĂRII ȘI REFERIRII CAZURILOR VNET DE CĂTRE INSTITUȚIILE MEDICO-SANITARE

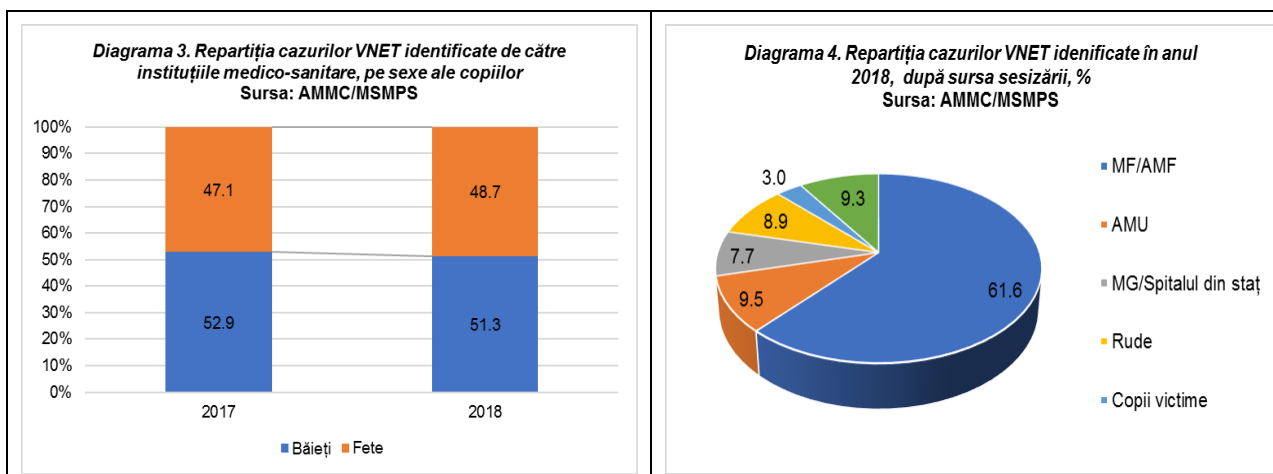
Conform datelor specialiștilor AMMC din cadrul instituțiilor medico-sanitare din subordinea Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (MSMPS) pe parcursul anului 2018 au fost identificate 1417 cazuri suspecte VNET, în descreștere cu 18,8% față de anul 2017 (1746 cazuri). În urma examinării cazurilor în cadrul instituțiilor, în adresa autorității tutelare au fost expediate 911 Fișe de sesizare, cu 10,2% mai multe față de anul precedent (827 Fișe de sesizare). Rata de referire a cazurilor suspecte VNET a constituit 64,3%, fiind mai mare cu 16,9 p.p față de anul 2017 (47,4%) (*Diagrama 1, Tabelul 1 din Anexă*)

Neglijarea copiilor reprezintă circa 2/3 dintre cazurile identificate, fiind urmată de violența fizică - 24% și violența psihologică- 11,9%. Față de anul 2017 este observată o ascendență cu 15,5 p.p. a cazurilor identificate de violență fizică asupra copiilor, cu 2,7 p.p. a celor de neglijare și cu 1,2 p.p. a celor de violență sexuală. Totodată, cazurile de violență psihologică și cele de exploatare și trafic a copiilor au diminuat cu 17,3 p.p și 1,9 p.p. respectiv (*Diagrama 2*). De menționat că, ***analiza distribuției numerice a cazurilor VNET identificate relatează asupra unor creșteri față de anul 2017 cu circa 1,3 ori a cazurilor de violență fizică și cu 14% a celor de violență sexuală*** (*Tabelul 2 din Anexă*)

51,3% dintre cazurile identificate VNET le revin băieților cu o descreștere de 1,6 p.p. față de anul precedent (*Diagrama 3, Tabelul 3 din Anexă*). Deși importantă, o analiză a intensității cazurilor VNET în funcție de tipul de abuz cu distribuție pe grupuri de vârste și sexele copiilor victime nu a fost posibil de efectuat din lipsa de date disponibile în acest context.

Medicii de familie/ asistenții medicali de familie au identificat peste 2/3 dintre cazurile suspecte VNET în anul 2018, aceștia fiind urmași de serviciul de asistență medicală de urgență (9,5%) și medicii de gardă/specialiștii din staționar (7,7%). De menționat că, peste ¼ dintre cazurile VNET identificate au fost sesizate de către persoanele din comunitate (9,3%), rudele copiilor (8,9%) și copiii victime (3%) (*Diagrama 4*)

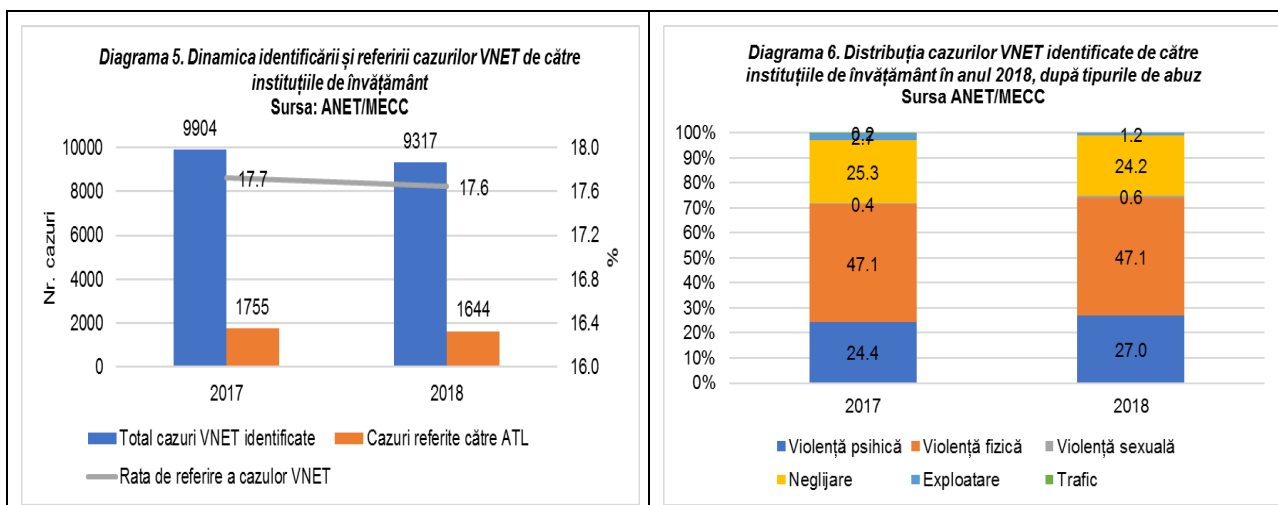

Notă analitică. Cooperarea intersectorială în domeniul identificării, evaluării, referirii, asistenței și monitorizării copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatarei și traficului, Chișinău, 2019

1.2. DINAMICA IDENTIFICĂRII ȘI REFERIRII CAZURILOR VNET DE CĂTRE INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT PRIMAR ȘI SECUNDAR

Pe parcursul anului 2018, de către specialiștii ANET din cadrul instituțiilor de învățământ ale Ministerului Educației, Culturii și Cercetării (MECC)⁹ au fost înregistrate 9317 cazuri suspecte VNET, cu o descreștere de 5,6% a acestora în raport cu anul 2017 (9904 cazuri)¹⁰. În urma examinării cazurilor în cadrul instituțiilor, în adresa autorității tutelare au fost referite 1644 Fișe de sesizare, în descreștere cu 6,3% față de anul precedent (1755 Fișe de sesizare). Rata de referire a cazurilor suspecte VNET constituit 17,6%, menținându-se la nivelul anului precedent (*Diagrama 5., Tabelul 4 din Anexă*).

Violența fizică asupra copilului prevalează în proporție de 47,1% în totalul celor identificate, fiind urmate de cele de violență psihologică – 27% (în ascendență cu 2,6 p.p. față de anul 2017) și cele de neglijare – 24,2% (în descendență cu 1,1 p.p față de anul de comparație). Cazurile de exploatare și violență sexuală constituie 1,2% și de 0,6% respectiv, în creștere cu 1,5 p.p. și 0,2 p.p. față de anul precedent (*Diagrama 6*). De menționat că, situația arată diferit **în cadrul distribuției numerice a cazurilor VNET identificate în raport cu anul 2017, fiind observată o rată de creștere cu 39% a numărului cazurilor de violență sexuală identificate și cu 4% a celor de violență psihologică (Tabelul 5 din Anexă).**

În circa 70% dintre cazurile VNET identificate victime sunt băieții, creșterea față de anul de comparație fiind ne semnificativă de 0,7 p.p. (*Diagrama 7, Tabelul 6 din Anexă*). De menționat

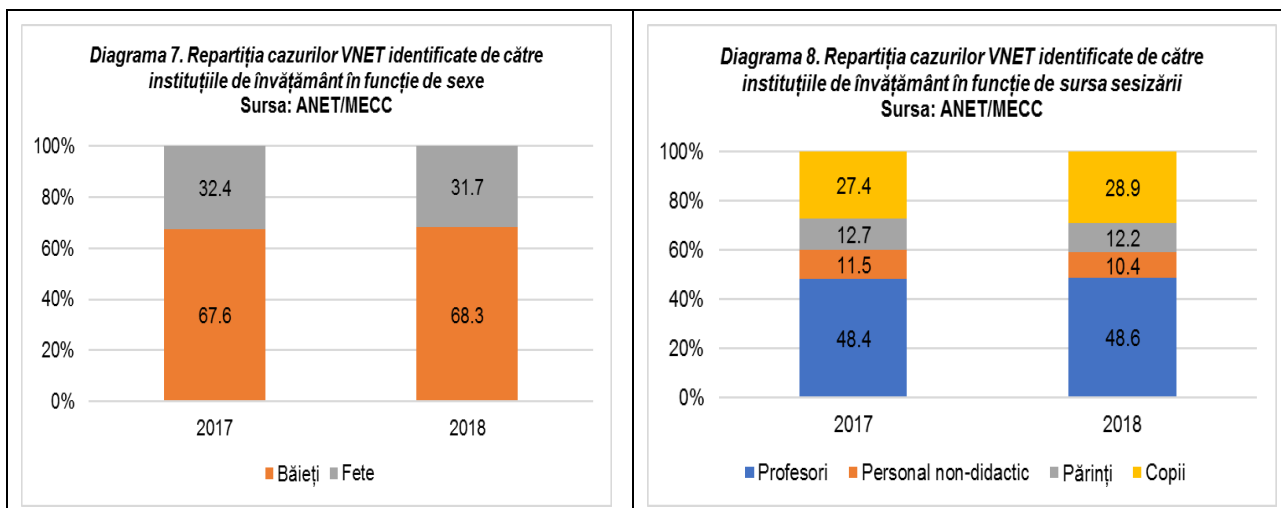
⁹ Scrisoarea MECC nr. 08/5-09 din 12.05.2019 la solicitarea din partea MSMPs nr. 14/2408 din 16.04.2019.

¹⁰ Pentru realizarea comparabilității intersectoriale anuale, pentru anul 2017 au fost cumulate datele semestrului II 2016-2017 de învățământ și semestrului I 2017-2018 de învățământ. Respectiv pentru anul 2018 au fost cumulate date semestrului II 2017-2018 cu cele din semestrul I 2018-2019.

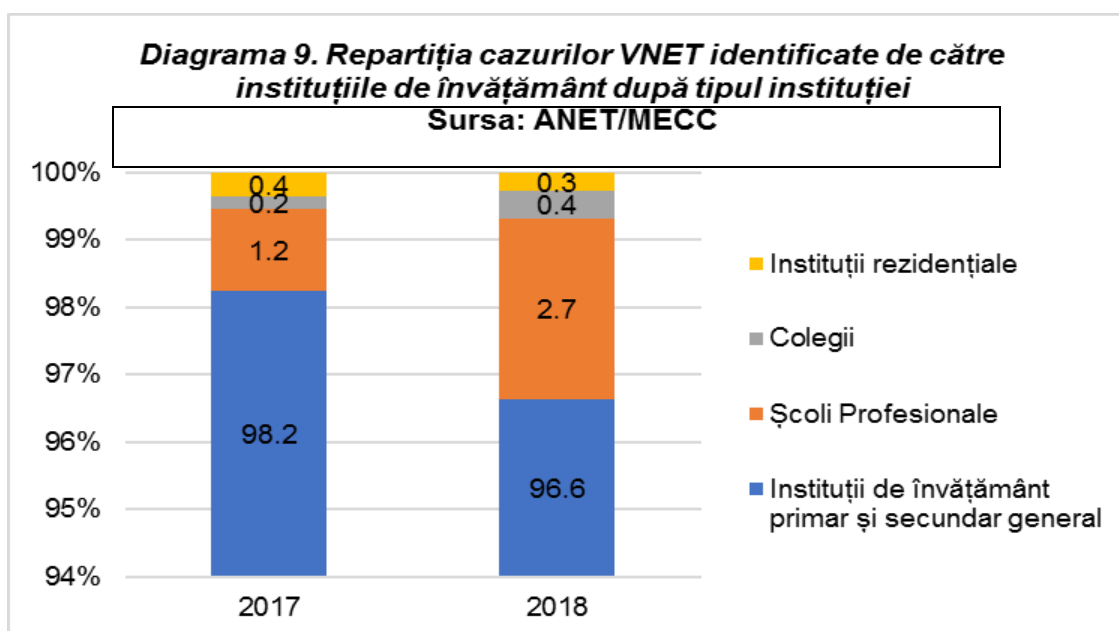
Notă analitică. Cooperarea intersectorială în domeniul identificării, evaluării, referirii, asistenței și monitorizării copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatarei și traficului, Chișinău, 2019

că, o analiză a repartiției cazurilor VNET în funcție de tipul de abuz pe grupuri de vârste și sexele copiilor victime nu a fost posibil de efectuat din lipsa de date în acest context.

Aproape jumătate dintre cazurile VNET (48,6%) sunt identificate de către cadrele didactice. Cazurile sesizate de către copii constituie circa 1/3 din total, în creștere cu 1.5 p.p față de anul precedent (Diagrama 8, Tabelul 7 din Anexă).

9 din 10 cazuri VNET identificate sunt înregistrate în instituțiile de învățământ primar și secundar general. Totuși față de anul 2017 este observată o dublare a proporției cazurilor VNET înregistrate în școlile profesionale (Diagrama 9).

Notă analitică. Cooperarea intersectorială în domeniul identificării, evaluării, referirii, asistenței și monitorizării copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului, Chișinău, 2019

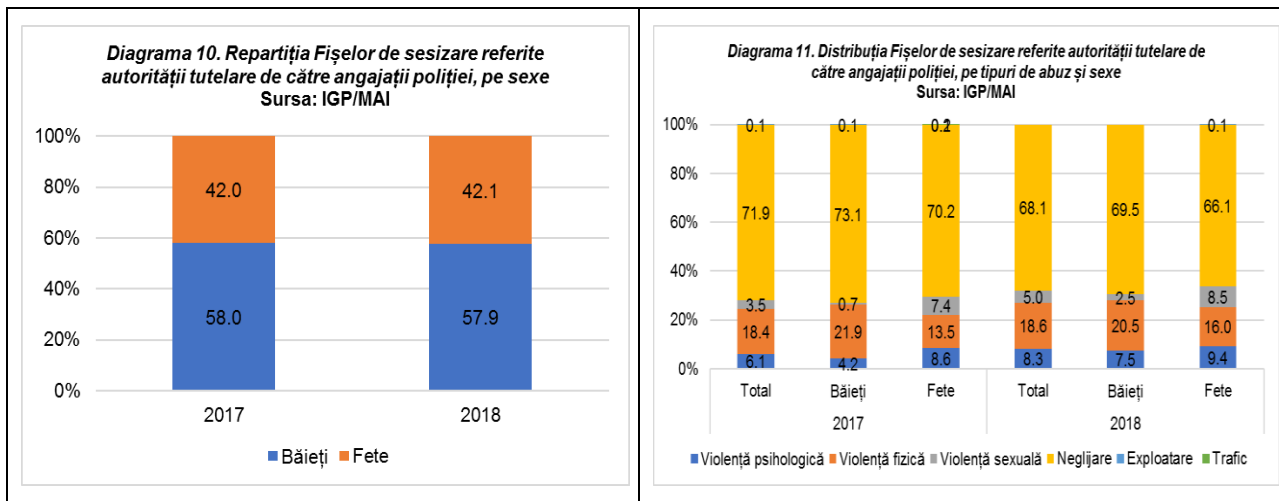
1.3. DINAMICA IDENTIFICĂRII ȘI REFERIRII CAZURILOR VNET DE CĂTRE POLIȚIE

Conform datelor Inspectoratului General de Poliție al Ministerului Afacerilor Interne (IGP/MAI)¹¹, pe parcursul anului 2018 angajații poliției au referit în adresa autorității tutelare 2462 Fișe de sesizare privind cazuri suspecte VNET, în descreștere cu 17,6% față de anul 2017 (2988 Fișe de sesizare). În circa 2/3 dintre cazurile referite victime au fost băieții, fetelor revenindu-le 42% dintre acestea, repartiție menținându-se neschimbată în anul precedent (*Diagrama 10*). De menționat că, proporția cazurilor referite prin intermediul Fișelor de sesizare este de 1,8 ori mai mare față de numărul celor care au fost calificate ca infracțiuni contra copiilor (1370 infracțiuni).

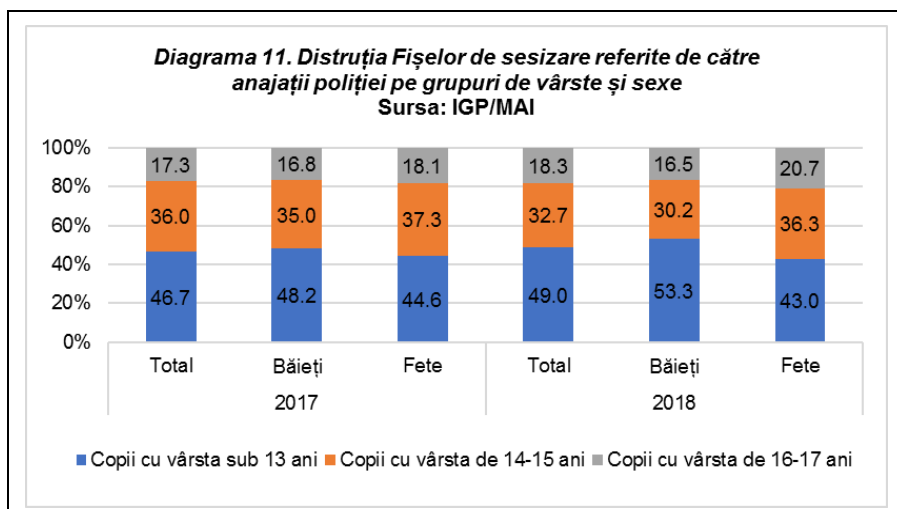
Neglijarea prevalează în proporție de peste 68% (69,5% în rândul băieților și 66,1% în rândul fetelor) în totalul cazurilor referite, în descreștere, în raport cu anul precedent, cu 3,8 p.p. (cu 5 p.p pentru băieți și cu 4,2 p.p. pentru fete). Pe locul doi s-au plasat cazurile de violență fizică referite, care au constituit 18,6% (20,5% în rândul băieților și 16% în rândul fetelor), cu o creștere față de anul de comparație nesemnificativă de 0,2 p.p. (cu 0,9 p.p. pentru băieți și cu 2,6 p.p. pentru fete). ***Este observată o ascendență a proporțiilor cazurilor de violență sexuală și psihologică referite***. Cazurile de violență psihologică referite au constituit 5% (7,5% în rândul băieților și 9,4% în rândul fetelor), în creștere cu 2,3 p.p (cu 3,3 p.p. pentru băieți și 0,8 p.p pentru fete). La rândul său cazurile de violență sexuală referite au constituit 8,3% (2,5% în rândul băieților și 8,5% în rândul fetelor) cu o creștere de 1,5 p.p (1,8 p.p pentru băieți și cu 1,1 p.p. pentru fete). (*Diagrama 11*). Aceste ascensiuni sunt mai pronunțate în cadrul distribuției numerice a cazurilor VNET referite, care reflectă asupra unei creșteri față de anul 2017 cu 12,7% a cazurilor de violență psihologică (pentru băieți acest indicator sporind cu 46,6%, iar pentru fete diminuând cu 10,2%) și cu 17% a cazurilor de violență sexuală (pentru băieți acest indicator sporind cu 192%, iar pentru fete diminuând cu 5,4%) (*Tabelul 8 din Anexă*).

¹¹ Scrisoarea IGP/MAI nr. 34/8-730 din 03.05.2019 la solicitarea din partea MSMPs nr. 14/2408 din 16.04.2019.

Notă analitică. Cooperarea intersectorială în domeniul identificării, evaluării, referirii, asistenței și monitorizării copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului, Chișinău, 2019

Cei mai vulnerabili la VNET sunt copiii în vârstă de până la 15 ani care constituie 81,7% din totalul cazurilor referite, dintre care: 49% sunt cei în vârstă de până la 13 ani (în creștere cu 2,3% față de anul 2017) și 31,7% sunt cei în vârstă de 14-15 ani (în descreștere cu 3,3 p.p față de anul precedent). Distribuția pe sexe a cazurilor referite arată că, riscul violenței este mai pronunțat cu 10,3 p.p. pentru băieții de până la 13 ani (53,3%) comparativ cu fetele din același grup de vârstă (43%). Totodată vulnerabilitatea fetelor față de violență sporește pe măsura înaintării în vârstă a acestora. Astfel, pentru proporția cazurilor referite unde victime sunt fete în vârstă de 14-15 ani a constituit 36,3% (în descreștere 1 p.p. față de în anul 2017), fiind cu 6,1 p.p. mai mare decât pentru băieții din același grup de vârstă -30,2%. De asemenea, proporția cazurilor referite pentru fetele în vârstă de 16-17 ani a constituit 20,7% (în creștere cu 2,6 p.p. față de anul în 2017), fiind mai mare cu 4,2 p.p. față de cea a băieților de aceeași vârstă (Diagrama 12, Tabelul 9 din Anexă).

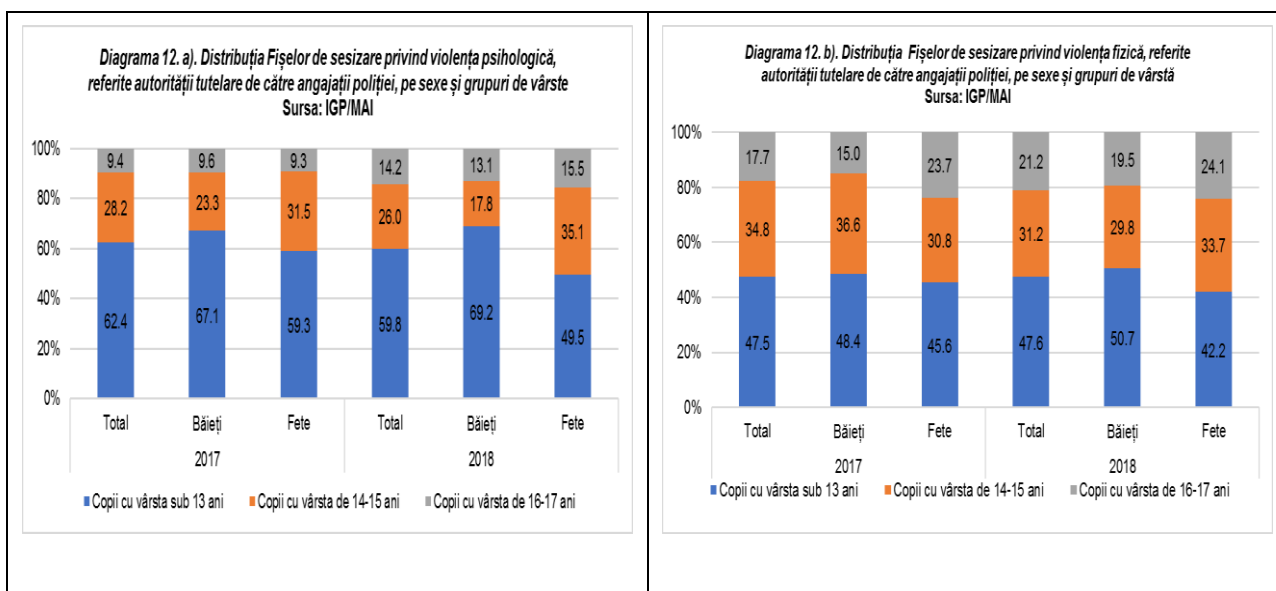

Distribuția cazurilor VNET referite pe tipuri de abuz, cu repartție în cadrul acestora pe sexe și grupuri de vârste ale copiilor, reflectă că, băieților în vârstă de până la 13 ani le revin 69,2% din

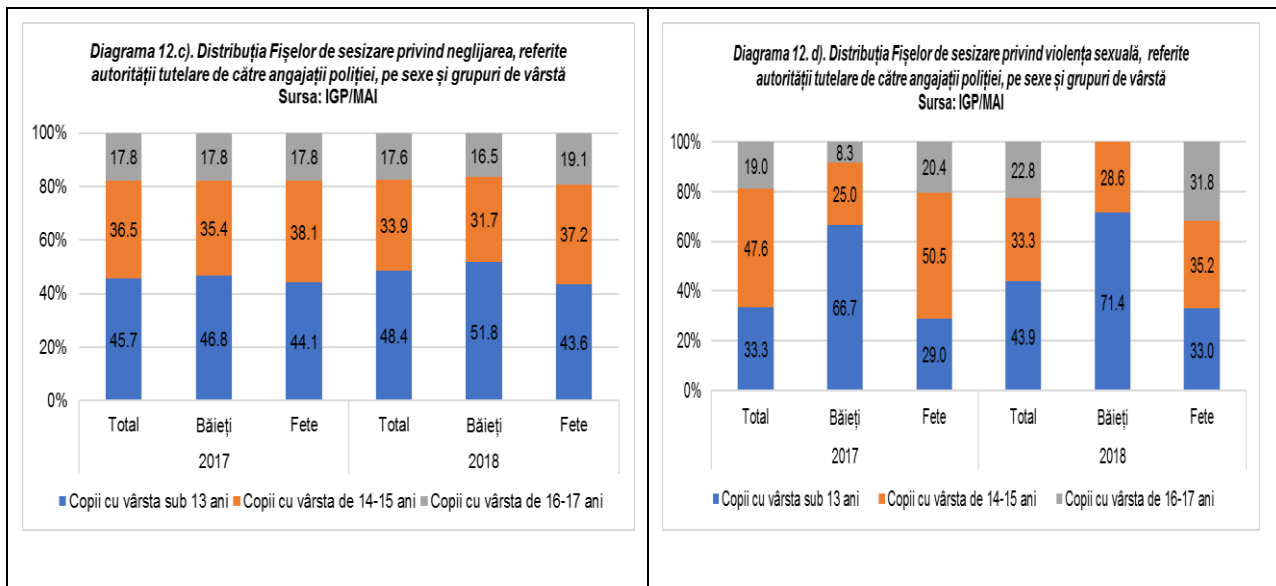
Notă analitică. Cooperarea intersectorială în domeniul identificării, evaluării, referirii, asistenței și monitorizării copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatarei și traficului, Chișinău, 2019

cazurile de violență psihologică referite (cu 19,7 p.p. mai multe față de fetele de aceeași vârstă), 50,7% din cele de violență fizică referite (cu 8,7 p.p mai multe față de fete) și 51,8% din cele de neglijare referite (cu 8,3 p.p. mai multe față de fete). Vulnerabilitatea fetelor față de diferite forme de violență este mai pronunțată începând cu vârsta de 14 ani, revenindu-le 50,6% dintre cazurile de violență psihologică referite (cu 19 p.p. mai multe față de băieții din același grup de vârstă), 57,8% din cele de violență fizică referite (cu 8,5 p.p mai multe față de băieții) și 56,3% din cele de neglijare referite (cu 8,1 p.p. mai multe față de băieții). De menționat că, această distribuție a cazurilor VNET referite a variat nesemnificativ față de anul precedent (*Diagrama 12. a); b) și c), Tabelul 10 din Anexă*).

Repartiția cazurilor de violență sexuală referite pe grupuri de vârstă și sexe, relatează nu doar asupra unor proporții mai pronunțate pentru băieții în vârstă până la 13 ani comparativ cu fetele din același grup de vârstă, dar și asupra unei ascendențe în referire a cazurilor respective în comparație cu anul 2017. Astfel, în 71,4% din totalul cazurilor de violență sexuală referite, victime au fost băieții în vârstă până la 13 ani, proporția acestora fiind cu 38,4 p.p. mai mare față de cea a fetelor din același grup de vârstă (33%). Proporția cazurilor de violență sexuală referite unde victime au fost băieții de 14-15 ani a constituit 28,6% în total, cu o diferență de 6,7 p.p. față de cele ale fetelor din grupul de vârstă respectiv. Structura repartiției cazurilor de violență sexuală referite pentru fete este una uniformă, constituind peste 1/3 dintre cazuri pentru fiecare grup de vârstă, acest risc fiind mai pronunțat pentru fetele în vârstă de 14-15 ani, proporția cazurilor constituind 35,2% în total (*Diagrama 12.c*). Cât privește cazurile de exploatare și trafic, datorită numărului mic, acestea dețin ponderi nesemnificative în cadrul distribuției cazurilor VNET analizate. (*Tabelul 10 din Anexă*).

Notă analitică. Cooperarea intersectorială în domeniul identificării, evaluării, referirii, asistenței și monitorizării copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatarei și traficului, Chișinău, 2019

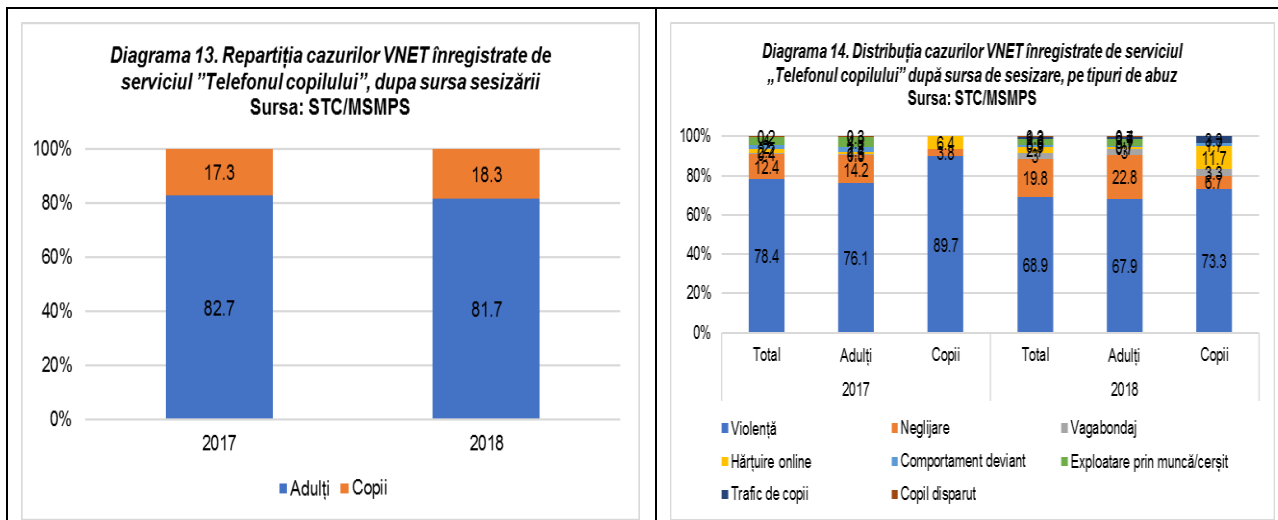
1.4. DINAMICA IDENTIFICĂRII ȘI REFERIRII CAZURILOR VNET DE CĂTRE SERVICIUL „TELEFONUL COPILULUI”

În anul 2018 de către serviciul „Telefonul copilului” au fost înregistrate 373 de cazuri suspecte VNET, în descreștere cu 3,5% față de anul 2017. În urma examinării căroră, în adresa autorităților tutelare au fost expediate 401 Fișe de sesizare (care au implicat mai mulți copii pe un singur caz), cu o descreștere cu 31,9 % față de anul precedent (589 Fișe de sesizare)¹² (a se vedea Tabelul 11 din Anexă). **81,7% dintre cazurile înregistrate de către serviciul „Telefonul copilului” au fost sesizate de către adulți, restul fiind sesizate de către copii**, situația variind nesemnificativ față de anul precedent (Diagrama 13., Tabelul 12 din Anexă). Totodată, în scopul eficientizării intervențiilor specialiștilor din sectoarele partener MIC în cadrul cazurilor referite, angajații serviciului „Telefonul copilului” au realizat 1103 intervenții telefonice, cu 37% mai multe față de anul precedent.

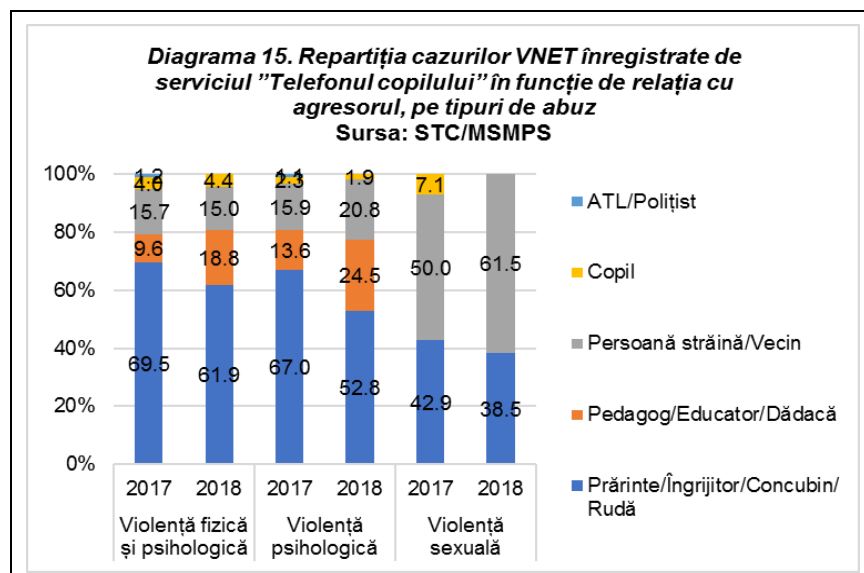
Violență fizică asupra copilului prevalează în proporție de 69% din cazurile VNET sesizate (67,9% de către adulți și 73,3% de către copii), **fiind urmată de neglijare -19,8%** (22,3% de către adulți și 6,7% de către copii). Cazurile de exploatare prin muncă/cerșit și vagabondaj sesizate, constituie 6%, iar cele de hărțuire online - 2,7% (proporția acestor sesizări fiind cu 11 p.p. mai mare din partea copiilor). Față de anul 2017 este înregistrată o ascendență a cazurilor sesizate de neglijare cu 7,4 p.p., cu 2,6 p.p a celor de vagabondaj și cu 0,5 p.p a celor de hărțuire online, celelalte forme de abuz sesizate fiind în diminuare (Diagrama 14, Tabelul 13 din Anexă).

¹² MSMPS (2019). „Serviciul de asistență gratuită pentru copii 116 111. Raportul anual de activitate pentru anul 2018”; MSMPS (2018). „Serviciul de asistență gratuită pentru copii 116 111. Raportul anual de activitate pentru anul 2017”

Notă analitică. Cooperarea intersectorială în domeniul identificării, evaluării, referirii, asistenței și monitorizării copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatarei și traficului, Chișinău, 2019

Repartiția cazurilor VNET identificate și înregistrate în funcție de relația victimei cu agresorul arată că, **în 61,9% din cazurile de violență fizică și psihologică (69,5% 2017), 52,8% din cele de violență psihologică (67% în anul 2017), și 38,5% din cele de violență sexuală (42,9% în anul 2017) agresorii sunt persoane din anturajul familial al copiilor (membri de familie și rude).** Proporția cazurilor de violență unde agresorii sunt angajați ai instituțiilor de învățământ practic s-a dublat față de anul precedent și a constituit 18,8% pentru cazurile de violență fizică și psihologică, și 24,5% pentru cazurile de violență psihologică. Persoanele din comunitate (străini, vecini) sunt agresori în circa 1/5 din cazurile de violență fizică și psihologică înregistrate, și în 2/3 din cele de violență sexuală (cu o creștere cu 11,5 p.p. față de anul 2017) (Diagrama 15, Tabelul 14 din Anexă).

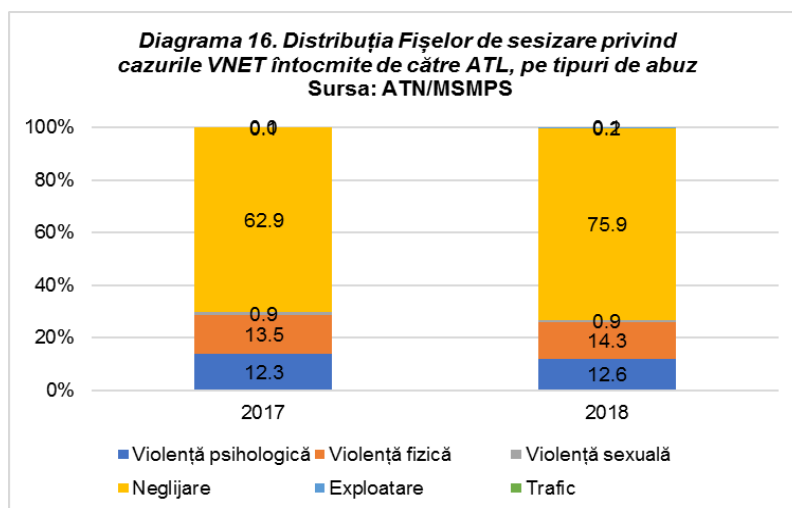

Notă analitică. Cooperarea intersectorială în domeniul identificării, evaluării, referirii, asistenței și monitorizării copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatarei și traficului, Chișinău, 2019

1.5. DINAMICA CAZURILOR DE VNET REFERITE ȘI ÎNREGISTRATE CĂTRE AUTORITATEA TUTELARĂ

Conform datelor autorității tutelare naționale (ATN/MSMPS) colectate în cadrul MIC, pe parcursul anului 2018 de către autoritățile tutelare locale (ATL) în urma referirilor și autosesizărilor au fost înregistrate 5707 Fișe de sesizare, în creștere cu 34,5% față de anul 2017 (4216 Fișe de sesizare). Față de anul precedent este observată o creștere cu 63,4% a numărului Fișelor de sesizare privind cazurile de neglijare a copilului înregistrate, cu 44% a celor de violență fizică și cu 39,9% a celor de violență psihologică. Numărul Fișelor de sesizare privind cazurile de exploatare a copilului și cele de trafic au crescut de 1,8 ori și 3 ori respectiv, totuși aceste date pot fi considerate ca fiind puțin reprezentative datorită numărului foarte mic de cazuri (*Tabelul 15 din Anexă*).

Neglijarea copilului prevalează în proporție de circa 76%, în cadrul distribuției Fișelor de sesizare pe tipuri de abuz, cu o creștere de 13 p.p. față de anul precedent. Pe locul doi se plasează cazurile de violență fizică asupra copilului - 14,4% (în creștere cu 0,8 p.p. față de anul 2017), fiind urmate de cele de violență psihologică – 12,6% (în creștere cu 0,3 p.p față de anul 2017) și cele de violență sexuală - 0,9% (menținându-se la nivelul anului precedent). Fișele de sesizare privind cazurile de exploatare și de trafic a copilului constituie ponderi nesemnificative în cadrul distribuției de 0,2% și 0.1% respectiv (*Diagrama 16*). De menționat că, deși importantă, o analiza a repartizării Fișelor de sesizare în funcție de tipul de abuz pe grupuri de vârste și sexe ale copiilor victime, nu a fost posibil de efectuat din motivul lipsei câmpurilor cu dezagregările respective în cadrul actualelor formulare de raportare ale autorității tutelare.

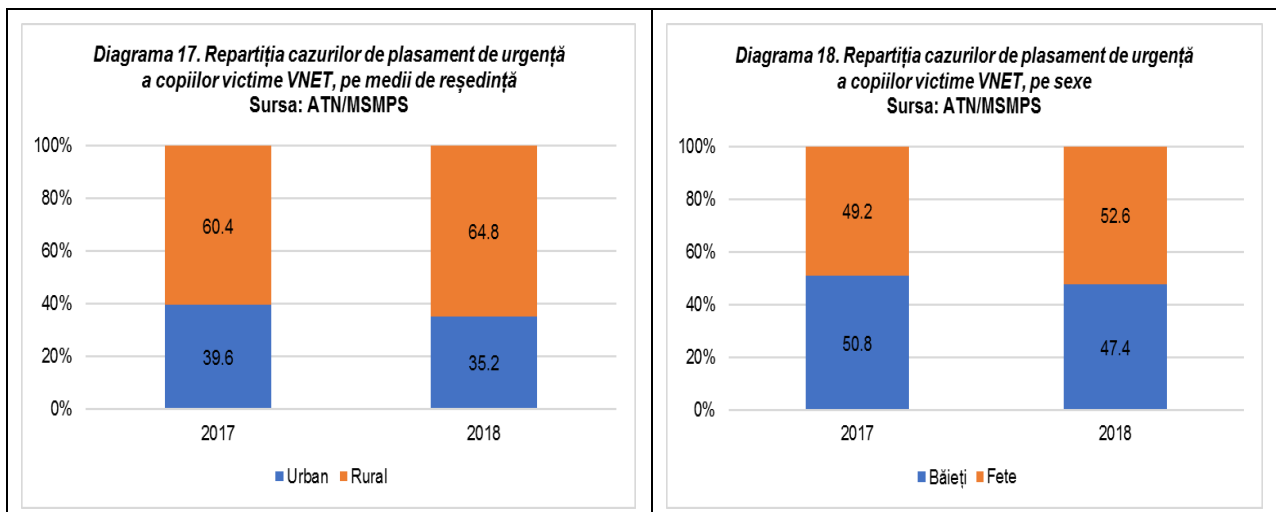

2. ASIGURAREA MĂSURILOR URGENTE DE PROTECȚIE A COPILULUI ÎN CAZUL EXISTENȚEI PERICOLULUI IMINENT PENTRU VIAȚA ȘI SĂNĂTATEA ACESTUIA

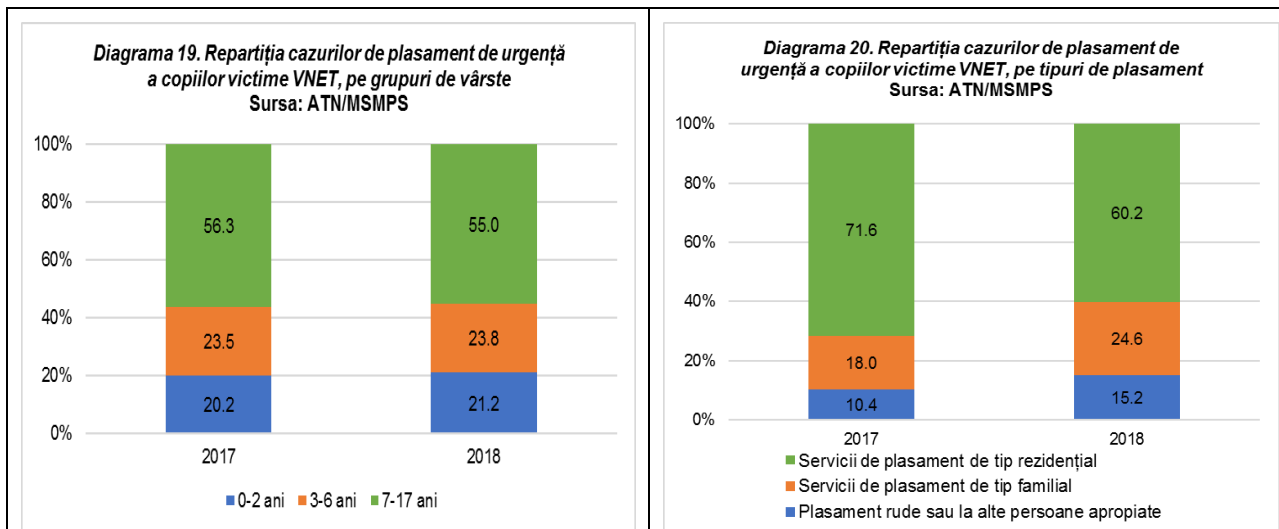
Aplicarea măsurilor urgente de protecție reflectă asupra capacității autorității tutelare și partenerilor MIC de a interveni prompt în cazurile de pericol iminent pentru viața și securitatea copilului și a-i asigura acestuia un mediu protector.

2.1. NUMĂRUL TOTAL AL COPILOR VICTIME VNET, ÎN PRIVINȚA CĂRORA AUTORITATEA TUTELARĂ A DISPUS APLICAREA MĂSURII PLASAMENTULUI DE URGENȚĂ

Pe parcursul anului 2018, **de către autoritățile tutelare locale a fost dispusă aplicarea măsurii plasamentului de urgență în privința a 500 de cazuri VNET**, în descreștere cu 2 p.p față de anul 2017 (501 cazuri). Circa 65% dintre cazurile de plasament de urgență au revenit mediului rural (în creștere cu 4,4 p.p. față de anul precedent). Totodată, în 52,6% dintre cazurile când a fost aplicat plasamentul de urgență victime au fost fetele (în creștere cu 3,4 p.p. față de anul precedent) (Diagramele 17 și 18, Tabelul 16 din Anexă).

Repartiția cazurilor de plasament de urgență în funcție de grupul de vârstă a variat nesemnificativ față de anul de comparație. Astfel, **în 55% dintre cazurile de plasament de urgență victime au fost copii în vârstă de 7-17 ani**, în 23,8% victime au fost cei în vârstă de 3-6 ani și 21,2% copii în vârstă de 0-2 ani (Diagrama 19, Tabelul 16 din Anexă). **Plasamentul de urgență în servicii de tip rezidențial prevalează în proporție de peste 2/3 (60,2%)** dintre cazuri, totuși față de anul 2017 este observată o descreștere a acestui tip de plasament cu 11,4 p.p., în creștere cu 6,6 p.p. a plasamentului în serviciile de tip familial (24,6%) și cu 4,8 p.p. a plasamentului la rude și persoane apropiate din anturajul copilului (15,2%) (Diagrama 20, Tabelul 17 din Anexă)

Poliția de asemenea a contribuit la asigurarea măsurilor de plasament de urgență în cazurile de pericol iminent pentru viața și securitatea copilului. Conform datelor IGP/MAI¹³ pe parcursul anului 2018, angajații poliției au identificat 447 de copii în situații de risc iminent (în descreștere cu 18,6% față de anul 2017), dintre care: 330 copii au fost plasați în regim de urgență (în descreștere cu 15,4% față de anul 2017), iar 117 copii - în regim planificat (în descreștere cu 26,4% față de anul 2017) (Tabelul 18 din Anexă)

2.2. NUMĂRUL TOTAL AL ORDINELOR DE RESTRIȚIE DE URGENȚĂ EMISE DE CĂTRE POLIȚIE PENTRU ASIGURAREA SIGURANȚEI COPILULUI

Începând cu martie 2017, poliția este abilitată cu dreptul de aplicare a ordinului de restricție de urgență, în calitate de măsură provizorie de protecție și asigurare a siguranței victimei violenței în familie și altor membri ai familiei în cadrul propriei locuințe. **Pe parcursul anului 2018, de către angajații poliției au fost emise 3877 de ordine de restricție de urgență, în creștere cu 79,4% față de anul precedent.** De menționat că, ordinele de restricție de urgență pentru protecția copiilor victime ale violenței au constituit 7,9% (sau 305 ordine) în total¹⁴, în descreștere cu 13,6% față de anul precedent¹⁵. (Tabelul 19 din Anexă).

¹³ IGP/MAI (2019). „Notă informativă cu privire la starea delincvenței juvenile și activitatea în domeniul siguranță copii pe parcursul a 12 luni ale anului 2018”, http://politia.md/sites/default/files/delincventa_juvenila_12_luni_2018_sait.pdf; IGP/MAI (2018). „Notă informativă cu privire la starea delincvenței juvenile și activitatea în domeniul siguranță copii pe parcursul a 12 luni ale anului 2017”, http://politia.md/sites/default/files/nota_12_luni_2017_sait.pdf.

¹⁴ MSMPS (2019). „Raport pentru anul 2018 cu privire la violența în familie și violența față de femei”, pag. 22. https://msmps.gov.md/sites/default/files/raport_vf_2018_pdf.pdf; IGP/MAI (2019). „Notă informativă privind starea infracționalității în domeniul infracțiunilor ce atentează la viața și sănătatea persoanei, precum și celor comise în sfera relațiilor familiale pe parcursul a 12 luni ale anului 2018”. http://politia.md/sites/default/files/ni_violenta_in_familie_12_luni_2018_pagina_web_a_igp.pdf;

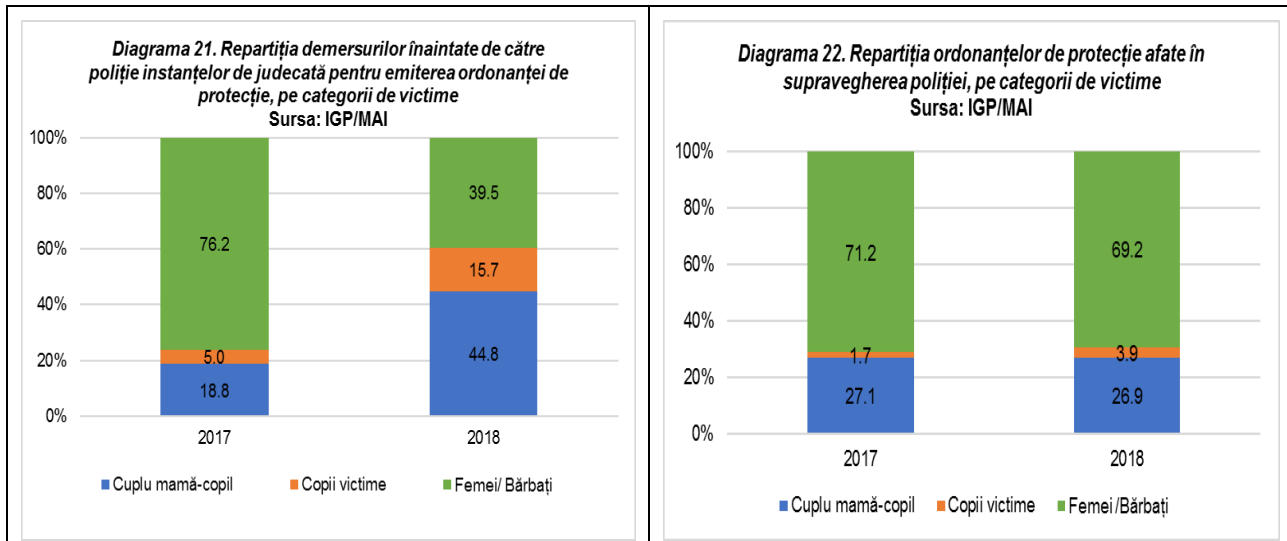
¹⁵ Scrisoarea IGP/MAI nr. 34/8-730 din 03.05.2019 la solicitarea din partea MSMPS nr. 14/2408 din 16.04.2019.

Notă analitică. Cooperarea intersectorială în domeniul identificării, evaluării, referirii, asistenței și monitorizării copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului, Chișinău, 2019

2.3. NUMĂRUL TOTAL AL ORDONAŢELOR DE PROTECŢIE EMISE PENTRU ASIGURAREA SIGURANŢEI COPIILOR ŞI ÎNLĂTURAREA ACCESULUI AGRESORULUI LA ACEŞTIA

Pe parcursul anului 2018 de către angajații poliției au fost înaintate către instanțele judecătorești 382 de demersuri pentru emiterea ordonanțelor de protecție¹⁶, dintre care demersurile pentru protecția cuplurilor mamă-copil au constituit 44,8% (sau 171 demersuri), iar cele pentru protecția copiilor victime - 15,7% (sau 60 demersuri)¹⁷ (Diagrama 21). **Deși, față de anul 2017, numărul total demersurilor pentru obținerea ordonanțelor de protecție a diminuat cu 47,2%, pentru cuplurile mamă-copil și copiii victime este înregistrată o ascendență cu 25,7% și 66,7% respectiv (Tabelul 20 din Anexă).**

Un aspect important al garantării siguranței din partea statului victimelor violenței în familie constituie supravegherea de către poliție a respectării ordonanțelor de protecție emise de către instanțele judecătorești. **În anul 2018, în supravegherea poliției s-au aflat 666 de ordonanțe de protecție, dintre care 26,9% (179 ordonanțe) pentru protecția cuplurilor mamă-copil și 3,9% (26 ordonanțe) pentru protecția copilului victimă¹⁸ (Diagrama 22).** Față de anul precedent numărul total al ordonanțelor de protecție aflate în supraveghere a diminuat cu 24,1%, a celor de protecție a cuplurilor mamă-copil au diminuat cu 24,8%, pe când a celor pentru protecția copilului victimă au crescut cu 73,3% (Tabelul 21 din Anexă).

¹⁶ IGP/MAI (2019). „Notă informativă privind starea infracționalității în domeniul infracțiunilor ce atentează la viața și sănătatea persoanei, precum și celor comise în sfera relațiilor familiale pe parcursul a 12 luni ale anului 2018”.
http://politia.md/sites/default/files/ni_violenta_in_familie_12_luni_2018_pagina_web_a_igp.pdf;

¹⁷ Scrisoarea IGP/MAI nr. 34/8-730 din 03.05.2019 la solicitarea din partea MSMPs nr. 14/2408 din 16.04.2019.

¹⁸ MSMPs (2019). „Raport pentru anul 2018 cu privire la violența în familie și violența față de femei”,
https://msmps.gov.md/sites/default/files/raport_vf_2018_pdf.pdf;

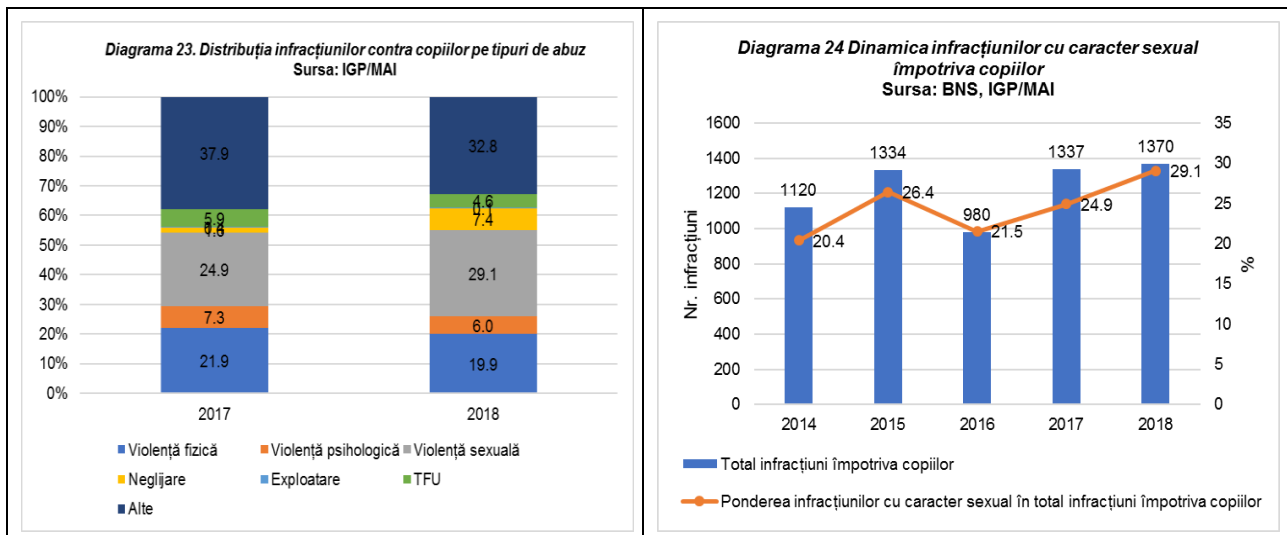
Notă analitică. Cooperarea intersectorială în domeniul identificării, evaluării, referirii, asistenței și monitorizării copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului, Chișinău, 2019

3. EXAMINĂRILE SPECIALIZATE ÎN CAZURILE VNET ȘI INFRAȚIUNILE COMISE ÎMPOTRIVA COPIILOR

Examinările specializate reprezintă proceduri care servesc la determinarea gravității formei de abuz comise asupra copilului, pentru încadrarea juridică corectă a faptelor penale cu aplicare a sancțiunilor corespunzătoare agresorilor și asigurare a măsurilor de protecție și asistență a copiilor victime.

3.1. NUMĂRUL TOTAL AL COPIILOR VICTIME ALE INFRAȚIUNILOR

Conform datelor IGP/MAI **pe parcursul anului 2018 au fost înregistrate 1370 de infracțiuni îndreptate împotriva copiilor, victime ale cărora au fost 1409 copii.** Față de anul 2017, numărul acestor infracțiuni a sporit cu 2,5%, iar a copiilor victime cu 0,6% (Tabelul 22 din Anexă). În cadrul structurii infracțiunilor îndreptate împotriva copiilor, în proporție de 29,1% prevalează infracțiunile cu caracter sexual (în creștere cu 4,1 p.p. față de anul 2017), fiind urmate de cele de violență fizică - 19,9% (în descreștere cu 2 p.p. față de anul 2017), neglijare – 7,4% (în creștere cu 5,8 p.p. față de anul precedent), violență psihologică – 6% și trafic de copii - 4,6% (în descreștere față de anul precedent cu 1,3 p.p. pentru ambele tipuri) (Digrama 23, Tabelul 23 din Anexă)

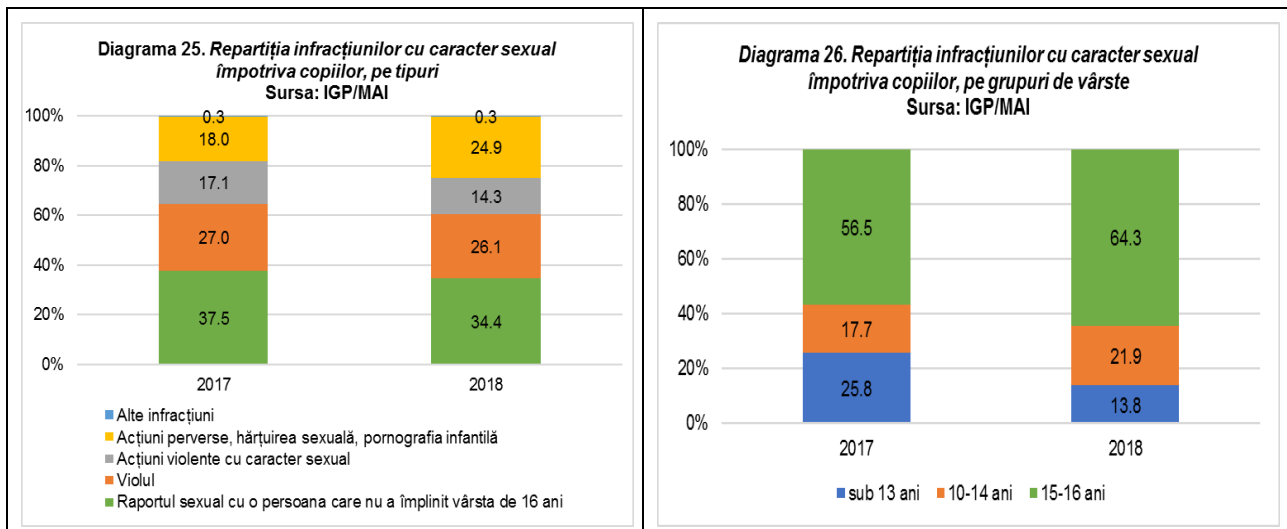

Pe parcursul ultimilor ani este înregistrată o ascensiune a infracțiunilor cu caracter sexual, victime ale cărora sunt copiii, precum și o diversificare a formelor acestora. În anul 2018 au fost înregistrate 398 de infracțiuni cu caracter sexual (sau circa 1/3 în total infracțiuni împotriva copiilor), cu o rată de creștere față de anul 2017 cu 19,5%, și cu 82,6% față de anul 2014 când a

Notă analitică. Cooperarea intersectorială în domeniul identificării, evaluării, referirii, asistenței și monitorizării copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatarei și traficului, Chișinău, 2019

fost pus în aplicare MIC (*Diagrama 24, Tabelul 24 din Anexă*). În structura acestui tip de infracțiuni prevalează: (i) raportul sexual cu o persoană de până la 16 ani – 34,4% (sau 137 infracțiuni, în creștere cu 9,6% față de 2017); (ii) violul – 26,2% (sau 104 infracțiuni, în creștere cu 15,6% față de 2017), (iii) acțiunile perverse, hărțuirea sexuală și pornografia infantilă - 22,4% (sau 99 infracțiuni, în creștere cu 65% față de 2017) și (iv) acțiunile violente cu caracter sexual – 14,3% (sau 57 de infracțiuni, menținându-se la nivelul anului precedent) (*Diagrama 25, Tabelul 25 din Anexă*). De menționat că, în 14,6% dintre cazurile de abuz sexual produse asupra copilului în anul 2018, acestea au avut loc în familie, abuzatori fiind: tatăl biologic, bunicul, concubinul și alte rude¹⁹.

Repartiția infracțiunilor cu caracter sexual, pe grupuri de vârste ale copiilor victime arată că 64,3% dintre acestea revin copiilor în vârstă 15-16 ani (în creștere cu 7,9 p.p. față de anul 2017), **fiind urmași de copiii în vârstă de 10-14 ani - 21,9%** (cu o creștere de 4,1 p.p față de anul 2017) și cei în vârstă sub 13 ani – 18,8% (în descreștere cu 12 p.p. față de anul 2017) (*Diagrama 26*). Fetele reprezintă peste 90% dintre victimele infracțiunilor cu caracter sexual, în rândul băieților acest indicator este semnificativ mai redus, variind în jurul a 4%.

De menționat că, **față de anul 2017 este, de asemenea, atestată și o creștere de 4,6 ori** (sau cu 363,6%) **a numărului infracțiunilor de neglijare a copilului**, care este explicată de către IGP/MAI prin introducerea în Codul Penal a art. 201² care prevede sancționarea părinților pentru eschivarea cu rea-voință de la exercitarea obligațiilor părintești, dacă aceasta a determinat plasamentul copilului în instituții rezidențiale sau servicii sociale de plasament (*Tabelul 22 din Anexă*).

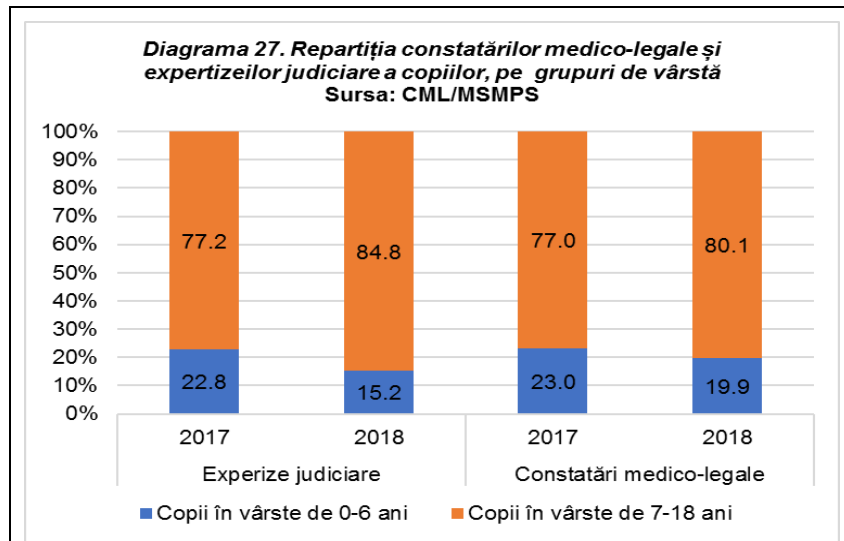
¹⁹ IGP/MAI (2019). „Notă informativă cu privire la starea delincvenței juvenile și activitatea în domeniul siguranță copii pe parcursul a 12 luni ale anului 2018”, http://politia.md/sites/default/files/delincventa_juvenila_12_luni_2018_sait.pdf;

Notă analitică. Cooperarea intersectorială în domeniul identificării, evaluării, referirii, asistenței și monitorizării copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului, Chișinău, 2019

3.2. NUMĂRUL TOTAL AL COPIILOR SUPUȘI EXAMINĂRIILOR SPECIALIZATE EFECTUATE ÎN CAZURILE VNET

Pe parcursul anului 2018, organul de urmărire penală a dispus efectuarea constatărilor medico-legale în privința a 611 copii, cu o creștere de 12,3 % față de anul precedent. De menționat că, această cifră nu poate fi considerată ca fiind una totală, deoarece conform Codului de Procedură Penală, există și alte organe de constatare care sunt în drept să dispună efectuarea constatărilor medico-legale²⁰.

În confirmare, datele Centrului de Medicină Legală prezentate doar pentru secția Clinică medico-legală Chișinău²¹ în anul 2018, în privința copiilor a fost efectuat un număr de 357 constatări medico-legale (în descreștere cu 5,9% față de anul 2017) și 105 expertize judiciare (în ascendență cu 32,9% față de anul 2017) (Tabelul 26 din Anexă). Peste 80% dintre constatările medico-legale și expertizele judiciare efectuate au vizat copiii în vârste de 7-18 ani. Copiilor în vârste de 0-6 ani le-a revenit circa 1/5 dintre constatările medico-legale și aproape 1/6 dintre expertizele judiciare. (Diagrama 27). În contextul respectiv, Centru de Medicină Legală a menționat că cifrele date nu reflectă toate cazurile examinate la nivel național, deoarece actualmente instituția nu dispune de un sistem informațional automatizat care ar permite o evidența statistică centralizată²².

Cât privește evaluarea psihologică și acordarea de asistență psihologică necesară, pe parcursul anului 2018, angajații poliției au referit Serviciului de Asistență Psihopedagogică (SAP) 217 copii

²⁰ Art. 139, art. 140 din Codul de Procedură Penală. <http://lex.justice.md/md/326970/>

²¹ Care deservește populația din municipiul Chișinău, raionul Ialoveni și altor subdiviziuni teritoriale (Anenii Noi, Criuleni, Strășeni) în perioada în perioada concediilor.

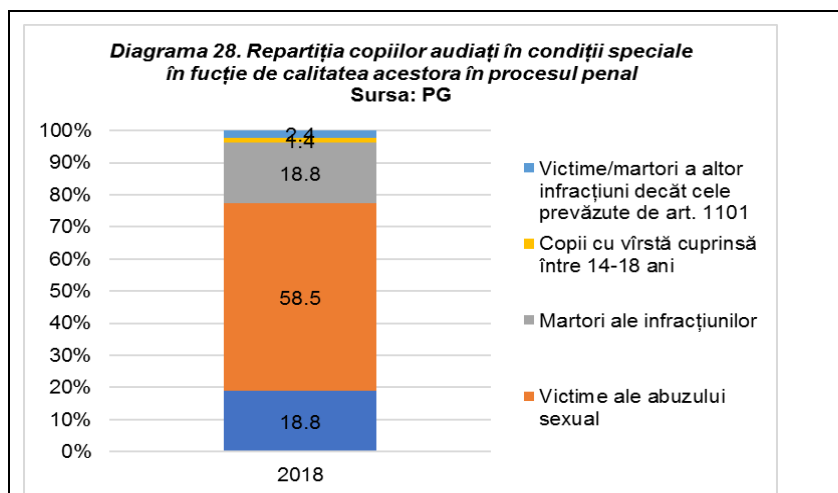
²² Scrisoarea CML/MSMPS nr. 20/90/Fo 4563 din 08.05.2019, ca răspuns la solicitarea MSMPS nr. 14/2408 din 16.04.2019.

Notă analitică. Cooperarea intersectorială în domeniul identificării, evaluării, referirii, asistenței și monitorizării copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului, Chișinău, 2019

identificați ca fiind în situații de risc, numărul acestora fiind în creștere cu 6,4% față de anul precedent²³. De asemenea, în cadrul examinărilor cazurilor VNET a copiilor, Inspectoratele de Poliție, Procuraturile teritoriale, dar și Autoritățile tutelare locale și cele teritoriale, au solicitat realizarea de evaluări psihologice ONG-urilor care prestează servicii specializate copiilor victime ale abuzului. Spre exemplu, doar de către Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii, în anul 2018 au fost elaborate 54 de Rapoarte de evaluare psihologică (41 la solicitarea organelor de urmărire penală și 13 – la solicitarea Autorităților tutelare), în creștere cu 28,6% față de anul precedent (44 de rapoarte: 22 - la solicitarea organelor de urmărire penală și 20 la solicitarea Autorităților tutelare)²⁴.

3.3. AUDIEREA COPIILOR VICTIME VNET

Potrivit datelor Procuraturii Generale²⁵ în anul 2018 au fost audiați în condiții speciale conform prevederilor articolului 110¹ din Codul de procedură penală 207 copii în vârstă de până la 14 ani (în creștere cu 6,2% față de anul 2017) care au fost implicați în calitate de victime sau martori în infracțiuni cu caracter sexual, trafic de copii, sau violență în familie. În structura copiilor audiați în condiții speciale în funcție de calitatea acestora în procesul penal, circa 2/3 constituie victimele abuzului sexual, 18,8% - victimele violenței în familie și martorii infracțiunilor, și 2,4% - victimele/ martorii ale altor infracțiuni decât cele prevăzute de articolul 110¹ din Codul de procedură penală (*Diagrama 28*).

²³ Scrisoarea IGP/MAI nr. 34/8-730 din 03.05.2019 la solicitarea din partea MSMPS nr. 14/2408 din 16.04.2019.

²⁴ Datele CNPAC.

²⁵ Scrisoarea PG nr. 25-2d/19-63 din 05.03.2019, ca răspuns la scrisoarea CNPAC nr.35 din 05.02.2019.

Notă analitică. Cooperarea intersectorială în domeniul identificării, evaluării, referirii, asistenței și monitorizării copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului, Chișinău, 2019

4. CALITATEA RAPORTĂRII INTERSECTORIALE - DISCREPANȚE ÎN DATE

Calitatea raportării intersectoriale reflectă nu doar asupra calității comunicării și implicării partenerilor MIC, aceasta influențează asupra capacității de evaluare a evoluției fenomenului VNET, formulare de concluzii obiective pentru elaborare/ajustare a politicilor și direcționare a acțiunilor.

Datele prezentate de către sectoarele partenerie MIC pentru anii 2017-2018 relatează despre evoluția neuniformă a numărului cazurilor suspecte VNET înregistrate și referite autorității tutelare. Astfel, pe parcursul anului 2018 de către specialiștii AMMC/MSMPS au fost înregistrate 1417 cazuri (în descreștere cu 18,8% față de anul 2017), specialiștii ANET/MECC au înregistrat 9317 cazuri (în creștere cu circa 6% față de anul precedent), angajații poliției au înregistrat 2462 cazuri (în descreștere cu 17,6% față de anul precedent), specialiștii serviciului „Telefonul copilului” au înregistrat 273 cazuri (în descreștere 3,5% față de anul precedent). Totodată, reprezentanții autorității tutelare au înregistrat 5707 cazuri suspecte VNET (în creștere cu 35,4% față de anul 2017) (*a se vedea Tabelul 1 de mai jos*). La rândul său rata de referire a cazurilor prin intermediul Fișelor de sesizare din partea AMMC/MSMPS a fost de 64,3% (în ascendență cu 16,9 p.p față de anul 2017), de 17,6% din partea ANET/MECC ,menținându-se la nivelul anului precedent, de 1,8 ori mai mare față de numărul cazurilor calificate ca infracțiuni din partea IGP/MAI (în anul 2017 aceasta a fost de 2,2 ori mai mare față de numărul de infracțiuni împotriva copiilor). (*a se vedea Tabelele 1, 4, 8 și 22 din Anexă*)

Tabelul 1. Evoluția numărului cazurilor suspecte VNET înregistrate de către sectoarele partenerie MIC, pe tipuri de abuz

	AMMC/MSMPS		ANET/MECC		IGP/MAI		Telefonul copilului*		ATN/MSMPS	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Neglijare	509	168	2417	2514	181	204			2650	4330
Violență fizică	151	340	4666	4387	549	458			568	818
Violență sexuală	50	57	41	57	105	123			36	49
Violență psihologică	984	837	2502	2251	2148	1676			519	721
Exploatare	49	14	266	108	4	1			5	9
TFU	3	1	12	0	1	0			1	4
Total	1746	1417	9904	9317	2988	2462	283	273	4216	5707

Sursa: MSMPS, MECC, IGP/MAI

*Cazurile înregistrate de serviciul „Telefonul copilului” sunt prezentate doar drept totaluri, deoarece numărul acestora dezagregat după sursa sesizării pe tipuri de abuz este mai mare decât totalurile.

Analiza calității datelor prezentate de către sectoarele partenere MIC relatează asupra persistenței problemelor de consistență și acuratețea a fluxului de date, situația rămânând neschimbată față de anul 2016 când o analiză succintă similară, a fost efectuată în cadrul studiului tematic CNPAC/OAK ”Mecanismul de monitorizare a implementării actelor intersectoriale și sectoriale în domeniul prevenirii și combaterii violenței, neglijării, exploatării și traficului copilului: provocări și perspective”²⁶. Astfel, pe parcursul anului 2018, sectoarele partenere MIC au expediat în adresa autorității tutelare un număr total de 5428 Fișe de sesizare, pe când aceasta a înregistrat 5707 Fișe de sesizare, sau cu 279 mai multe. Dacă această diferență ar putea fi explicată prin numărul Fișelor de sesizare completate de către autoritatea tutelară în rezultatul autosesizărilor, explicația dată își pierde însă validitatea atunci când sunt analizate datele pentru anul 2017, când numărul Fișelor de sesizare expediate în adresa autorității tutelare au fost cu 1866 mai mare decât cel total înregistrat de către aceasta împreună cu autosesizări. În esență **aceste discrepanțe conduc la concluzia că, ori au avut loc raportări duble sau triple pe același caz din partea sectoarelor partenere MIC, ori că a avut loc o subînregistrare a cazurilor la nivelul autorității tutelare** (a se vedea Tabelul 2 de mai jos).

Tabelul 2. Numărul Fișelor de sesizare privind cazurile VNET referite de către sectoarele partenere MIC în adresa ATL și cele înregistrate de către aceasta

	2017	2018
AMMC/MSMPS	827	911
ANET/MECC	1765	1654
IGP/MAI	2987	2462
Serviciul „Telefonul copilului”	503	401
Total pe sectoare	6082	5428
Autoritatea tutelară	4216	5707
Diferența dintre numărul FS expediate și cele înregistrate de ATL	-1866	279

Sursa: MSMPS, MECC, IGP/MAI

Totodată, **există și probleme de subraportare a cazurilor suspecte VNET din partea unor sectoarele partenere**. Spre exemplu, în cazul IGP/MAI, au fost identificate neconcordanțe semnificative dintre numărul infracțiunilor cu caracter sexual, cele de exploatare și trafic al copilului înregistrate și cel raportat în adresa autorității tutelare prin intermediul Fișelor de sesizare. Astfel, din cele 398 de infracțiuni cu caracter sexual înregistrate în anul 2018, în adresa

²⁶ CNPAC/OAK (2017). ”Mecanismul de monitorizare a implementării actelor intersectoriale și sectoriale în domeniul prevenirii și combaterii violenței, neglijării, exploatării și traficului copilului: provocări și perspective”.

<http://cnpac.org.md/uploaded/Publicatii/studii/studiu%20mecanismul%20de%20monitorizare.pdf>

Notă analitică. Cooperarea intersectorială în domeniul identificării, evaluării, referirii, asistenței și monitorizării copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului, Chișinău, 2019

autorități tutelare au fost raportate doar 123, iar în anul 2017 doar 105 din cele 333 de infracțiuni înregistrate. În esență, aceasta permite de a conchide că, în perioada analizată autorității tutelare au fost raportate doar 1/3 dintre infracțiunile înregistrate cu caracter sexual asupra copilului, deși instrucțiunile metodice ale IGP/MAI prevăd obligativitatea raportării de către angajații poliției a tuturor cazurilor suspecte înregistrate și examinate la fața locului²⁷.

Situația este similară și în cazul infracțiunilor de trafic al copilului, fiind raportat pentru anul 2018 un număr de „0” infracțiuni față de 63 înregistrate și de doar 1 infracțiune din cele 79 înregistrate în anul 2017. Discrepanțele în raportare, în cazurile de exploatare a copilului există deși sunt minore. În anul 2018 autorității tutelare au fost raportate doar 1 din 2 infracțiuni înregistrate, iar în 2017 doar 4 din 5 infracțiuni înregistrate (*a se vedea Tabelul 3 de mai jos*).

Tabelul 3. Corelația dintre numărul infracțiunilor înregistrate împotriva copilului și numărul Fișelor de sesizare expediate în adresa autorității tutelare

	2017		2018	
	Nr. infracțiuni	Nr. Fișe de sesizare	Nr. infracțiuni	Nr. Fișe de sesizare
Violență fizică	293	549	273	458
Violență psihologică	98	181	82	204
Violență sexuală	333	105	398	123
Neglijare	22	2148	102	1676
Exploatare	5	4	2	1
TFU	79	1	63	0
Alte	507	0	450	0
Total	1337	2988	1370	2462

Sursa: IGP/MAI

De asemenea, **au fost identificate și probleme de acuratețe a datelor prezentate**. Spre exemplu, în cazul AMMC/MSMPS au fost identificate o serie de neconcordanțe în date chiar în cadrul formularului de raportare sectorială și anume: (i) *discrepanțe dintre datele prezentate în centralizator și cele din fișierul cu dezagregări după sursa sesizării pe raioane*. Astfel, numărul total de cazuri VNET prezentate în cadrul centralizatorului pentru anul 2018 este de 1417 cazuri, fiind cu 235 mai multe decât numărul total al acestora din formularul cu dezagregări în funcție de sursa sesizării pe raioane (total 1182 de cazuri). De asemenea, numărul cumulativ al cazurilor examinate în cadrul instituțiilor și celor referite autorității tutelare (1352 cazuri) este cu 170 mai

²⁷ Anexa 1, Secțiunea 2, p. 6 din Ordinul IGP/MAI nr. 79 din 28.04.2015, cu privire la aprobarea Instrucțiunilor metodice privind intervenția Poliției în identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea cazurilor de violență, neglijare, exploatare și trafic al copilului.

Notă analitică. Cooperarea intersectorială în domeniul identificării, evaluării, referirii, asistenței și monitorizării copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatarei și traficului, Chișinău, 2019

mare față de numărul total al acestora din formularul cu dezagregări după sursa de referire și cu 65 de cazuri mai mic față de numărul total al acestora din centralizator și (ii) *au fost identificate probleme de acuratețe în introducerea/prezentarea datelor după sursa de sesizare, pe raioane*. Spre exemplu: în centralizator pentru raionul Cahul sunt prezentate 55 de cazuri identificate, pe când în fișierul cu dezagregări după sursa de sesizare pe raioane numărul acestora este egal cu „0”, la fel pentru raionul Hâncești sunt prezentate 232 de cazuri identificate versus 159 de cazuri în funcție de sursa sesizării. Situații similare sunt și pentru raioanele Căușeni (2 cazuri versus „0” cazuri), Florești (55 cazuri versus 54 cazuri), Nisporeni (50 cazuri versus 44 cazuri), Strășeni (6 cazuri versus „0” cazuri) Taraclia (5 cazuri versus 1 caz), Telenești (25 cazuri versus 24 cazuri) și mun. Bălți (22 cazuri versus 19 cazuri).

Prezentarea datelor dezagregate, precum și calitatea acestora de asemenea constituie o problemă, ceea ce a permis în cadrul prezentei Note analitice efectuarea analizei doar din perspectiva tendințelor. Spre exemplu, în cazul AMMC/MSMPS și ANET/MECC nu au fost prezentate datele dezagregate pe grupuri de vârste ale copiilor, deși centralizatoarele sectoriale prevăd acest lucru²⁸. Iar în cazul IGP/MAI au fost prezentate dezagregat doar datele referitor la infracțiunile cu caracter sexual împotriva copiilor care nu permit o comparabilitate (*a se vedea Tabelul 4 de mai jos*).

Tabelul 4. Discrepanțele în cadrul distribuției infracțiunilor cu caracter sexual împotriva copiilor, dezagregate pe medii, sexe și grupuri de vârstă

	2017	2018
Total	333	343? (398)
Urban	114	164
Rural	219	179
Total	252? (333)	373? (398)
Băieți	18	15
Fete	234	358
Total	333	398
sub 13 ani	0?	0?
10-14 ani	59	87
15-16 ani	188	256

²⁸ Anexa nr. 3 la Ordinul MS nr. 445 din 09.06.2015, Cu privire la aprobarea Instrucțiunilor metodice privind intervenția instituțiilor medicale în identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea cazurilor de violență, neglijare, exploatare și trafic al copilului. https://msmps.gov.md/sites/default/files/legislatie/ordin_aprobare_instructiuni_2015.pdf; Anexa 4 la Ordinul Med nr. 77 din 22.02.2013, cu privire la Procedura de organizare instituțională și de intervenție a lucrătorilor instituțiilor de învățământ în cazurile de abuz, neglijare, exploatare, trafic al copilului.

Notă analitică. Cooperarea intersectorială în domeniul identificării, evaluării, referirii, asistenței și monitorizării copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului, Chișinău, 2019

Sursa: IGP/MAI

Încă un exemplu este serviciul „Telefonul copilului”²⁹, care în rapoartele sale anuale de activitate pentru perioada analizată a indicat un număr total de cazuri VNET înregistrate mai mic decât numărul acestora dezagregat în funcție de sursa sesizării pe tipuri de abuz (a se vedea Tabelul 5 de mai jos). Situația ar putea fi mai clară dacă, în rapoartele anuale de activitate ale serviciului dat ar fi prezentate tabelele de ieșire cu date dezagregate corespunzător.

Tabelul 5. Discrepanțele în distribuția cazurilor VNET înregistrate de serviciul „Telefonul copilului”

	2017			2018		
	Total	Adulți	Copii	Total	Adulți	Copii
Total cazuri sesizate	450? (283)	372	78	328? (273)	268	60
Violență	353	283	70	226	182	44
Neglijare	56	53	3	65	61	4
Vagabondaj	2	2	0	10	8	2
Hărțuire online	10	5	5	9	2	7
Comportament deviant	9	9	0	3	2	1
Exploatare prin muncă/ceșit	18	18	0	10	10	0
Trafic de copii	1	1	0	4	2	2
Copil dispărut	1	1	0	1	1	0

Sursa: STC/MSMPS

În cazul autorității tutelare, **formularele de colectare a informației privind cazurile suspecte VNET nu sunt concepute cu dezagregări suplimentare în afara celor pe tipuri de abuz**, deși acestea în cazul operării unor ajustări, ar putea fi extrase din cadrul formularelor Fișelor de sesizare care constituie sursa primară de colectare a datelor în acest suplimentar. De asemenea, lipsa unei Metodologii privind înregistrarea și calificarea cazurilor după forma cea mai gravă de abuz identificată în procesul de evaluare inițială, influențează asupra posibilității de agregare într-o manieră calitativă a datelor rezultând dublări sau chiar triplări artificiale a cazurilor, acest lucru de altfel fiind specificat și în subsolul formularelor de colectare a datelor a autorității tutelare. Problema dată persistă și în formularul statistic de raportare anuală CER 103 „Copii rămași fără ocrotire părintească”, chiar dacă acesta pe parcursul ultimilor ani a fost adaptat de mai multe ori, motiv pentru care informația din cadrul acestuia a putut fi utilizată doar parțial în

²⁹ MSMPS (2019). „Serviciul de asistență gratuită pentru copii 116 111. Raportul anual de activitate pentru anul 2018”. https://msmps.gov.md/sites/default/files/raport_de_activitate_telefonul_copilului_anual_2018.pdf; MSMPS (2018). „Serviciul de asistență gratuită pentru copii 116 111. Raportul anual de activitate pentru anul 2017”, https://msmps.gov.md/sites/default/files/raport_anual_2017_tc.pdf

Notă analitică. Cooperarea intersectorială în domeniul identificării, evaluării, referirii, asistenței și monitorizării copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului, Chișinău, 2019

prezenta Notă analitică. Spre exemplu, pentru anul 2018 în CER 103 este prezentat un număr de 5569 de cazuri de neglijare identificate, care sunt cu 1239 mai multe decât cele prezentate în cadrul formularului pe MIC (4330 cazuri). Un alt exemplu este discrepanța semnificativă în CER 103 dintre numărul copiilor luați de la părinți ca fiind în pericol iminent pentru viață și securitate și a celor plasați în regim de urgență³⁰. Astfel, pentru anul 2018 a fost prezentat un număr de 500 de copii plasați de urgență, care este mai mare cu 23% decât al celor care au fost luați din familie ca fiind în pericol iminent, iar pentru anul 2017 această discrepanță constituie 28.8% (a se vedea Tabelul 6 de mai jos).

	2017		2018	
	În pericol iminent pentru viață și sănătate	Plasați de urgență	În pericol iminent pentru viață și sănătate	Plasați de urgență
Total, pe medii	363	510	384	500
Urban	148	202	110	176
Rural	215	308	274	324
Total pe sexe:	363	510	384	500
Băieți	181	259	192	263
Fete	182	251	192	237
Total pe grupuri de vârste	363	510	384	457? (500)
0-2 ani	81	103	65	106
3-6 ani	76	120	93	119
7-17 ani*	0	287	0	232
7-15 ani	174	0	209	0
16-17 ani	32	0	17	0

Sursa: CER 103, MSMPs

*Discrepanțe dintre dezagregările pe grupuri de vârste prezentate în tabelele 2 și 6 din CER 103

Ținând cont de problema calității datelor prezentată în cadrul prezentei note analitice, în concluziune se poate afirma asupra necesității testării cadrului de Monitorizare MIC care a fost elaborat pe parcursul anilor 2017-2018 cu suportul CNPAC și în parteneriat cu sectoarele partenere MIC. Cadrul conține un set de 23 de indicatori cu dezagregări multiple distribuiți pe 6 domenii distincte ale MIC, cu definiții, surse și formule de colectare a acestora. De asemenea, pentru colectarea datelor a fost elaborat și Formularul comun de raportare intersectorială în cadrul căruia indicatorii sunt distribuiți în funcție de nivelul de colectare național/local. Scopul acestui cadru de monitorizare este consolidarea cadrului de monitorizare sectorială și intersectorială, astfel încât să permită stocarea, generalizarea, prezentarea și analizarea datelor

³⁰ CER 103 pentru anii 2017 și 2018, tabele 2 și 6.

de către sectoare în mod unitar, fiind și una dintre recomandările studiului tematic CNPAC/OAK realizat în anul 2016 "Mecanismul de monitorizare a implementării actelor intersectoriale și sectoriale în domeniul prevenirii și combaterii violenței, neglijării, exploatării și traficului copilului: provocări și perspective"³¹.

Testarea cadrului de monitorizare constituie o prioritate ce necesită a fi realizată. Iar în funcție de rezultatele pilotării urmează a fi operate o serie de adaptări/ajustări cadrului de monitorizare VNET și Formularul comun de colectare a datelor. De asemenea pentru asigurarea operaționalizării acestui cadru de monitorizare vor fi necesare operarea de ajustări/completări/amendamente în cadrul de reglementare (HG. Nr. 270/2014), inclusiv în instrumentele de lucru sectoriale (Managementul de caz, etc.) și intersectoriale (FS). Totodată punerea în aplicare al acestui cadru de monitorizare MIC va viza nu doar urmărirea evoluției fenomenului VNET, dar va implica și realizarea primului exercițiu de evaluare națională rezultatele căruia vor servi la dezvoltarea/adaptarea politicilor și acțiunilor la nivel teritorial și național pentru o direcționare mai bună pentru prevenire, intervenția și protecția copiilor în cazurile VNET.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Concluzii: Se constată menținerea unei intensități destul de ridicate la nivel național al fenomenului VNET al copilului care este confirmată prin numărul mare al cazurilor noi pe care sectoarele partenere le-au înregistrat și referit autorității tutelare pe parcursul perioadei analizate (doar în anul 2018- 5428 cazuri). Cele mai multe cazuri referite în anul 2018 au fost din partea Poliției (2462 cazuri), fiind urmate de sectoarele Educației (1644 cazuri) și Sănătății (911 cazuri, în ascendență cu 16,9 p.p. față de anul 2017). La nivelul autorității tutelare, numărul cazurilor noi VNET înregistrate în anul 2018 au înregistrat o ascendență cu 35% în raport cu anul precedent. De menționat că, în structura cazurilor referite de către sectoarele partenere MIC și cele înregistrate de către autoritatea tutelară, neglijarea și violența fizică asupra copilului sunt formele predominante de abuz.

Este observată de asemenea și o creștere a numărului de infracțiuni îndreptate împotriva copiilor, cele cu caracter sexual prevalând în proporție de circa 1/3 în totalul acestora. Față de anul 2017 acest tip de infracțiuni a sporit cu 19,5% și cu 82% față de anul 2014, când a fost pus în implementare MIC VNET. Este înregistrată, de asemenea și o creștere de 4,6 ori față de anul precedent a infracțiunilor de neglijare a copilului, care a fost determinată de punerea în

³¹ CNPAC/OAK (2017). "Mecanismul de monitorizare a implementării actelor intersectoriale și sectoriale în domeniul prevenirii și combaterii violenței, neglijării, exploatării și traficului copilului: provocări și perspective".

<http://cnpac.org.md/uploaded/Publicatii/studii/studiu%20mecanismul%20de%20monitorizare.pdf>

Notă analitică. Cooperarea intersectorială în domeniul identificării, evaluării, referirii, asistenței și monitorizării copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului, Chișinău, 2019

aplicare a modificărilor introduse în legislația penală, conform cărora sunt sancționați părinții care se eschivează cu rea-voință de la exercitarea obligațiilor părintești, acțiunile cărora au determinat plasamentul copiilor în servicii sociale.

La peste 1000 copii aflați în situații de pericol iminent pentru viață și sănătate li s-au asigurat măsuri urgente de protecție. Se poate presupune că o parte dintre acești copii au beneficiat concomitent de mai multe tipuri de măsuri urgente de protecție (ordinul de restricție de urgență, ordonanța de protecție, plasamentul de urgență). În cazul plasamentului de urgență deși s-au constatat anumite tendințe pozitive în ce privește plasamentul copiilor în forme familiale, plasamentul rezidențial continuă a fi forma predominantă de protecție în cazurile de pericol iminent pentru viața și sănătatea copilului (60,2%).

Deși datele dezagregate pe sexe nu se regăsesc uniform în cadrul prezentei Note analitice, totuși pot fi constatate anumite tendințe de creștere a incidenței cazurilor VNET în rândul băieților. Astfel, în circa 70% dintre cazurile suspecte VNET identificate de către sectoarele Educației și Poliției, și în peste jumătate dintre cazurile identificate de sectorul Sănătății, victime ale agresiunilor sunt băieți. De asemenea, a crescut semnificativ numărul cazurilor de violență psihologică (+46,6%) și sexuală (+191,7%) față de băieți, care au fost identificate și referite de către Poliție autorităților tutelare.

Proporția cazurilor de abuz asupra copiilor sesizate de însuși copii rămâne a fi joasă, variind de la un sector la altul. Astfel, cadrul sectorului Educație, proporția cazurilor sesizate de către copii constituie circa 1/3 în totalul celor înregistrate, cu o creștere nesemnificativă față de anul 2017. Proporția cazurilor de abuz sesizate de către copii Serviciului „Telefonul copilului”, constituie puțin peste 18%, menținându-se la nivelul anului precedent. Îngrijorător este faptul că, în cadrul sectorului Sănătății doar 3% dintre cazurile suspecte de VNET înregistrate în anul 2018 au fost sesizate de către copii.

Funcționalitatea MIC este confirmată de numărul mare de cazuri suspecte VNET înregistrate și referite autorității tutelare de către sectoarele partenere. Totuși, această funcționalitate este subminată de calitatea datelor prezentate, situația rămânând practic neschimbată față de anul 2016 când o constatare similară a fost făcută în cadrul studiului tematic CNPAC/OAK „*Mecanismul de monitorizare a implementării actelor intersectoriale și sectoriale în domeniul prevenirii și combaterii violenței, neglijării, exploatării și traficului copilului: provocări și perspective*”. Analiza curentă a reconfirmat persistența problemelor de inconsistență și acuratețe a fluxului de date între sectoare care sunt exprimate prin: (i) discrepanțe dintre numărul cazurilor referite de către sectoare autorității tutelare și cele înregistrate de către aceasta; (ii) sub-raportare a cazurilor de către unele sectoare; (iii) acuratețe redusă în procesarea și agregarea datelor la nivel sectorial; (iv) prezentarea datelor de către sectoare fără dezagregări sau dezagregate parțial; precum și (v) insuficiența dezagregărilor în formularul de colectare a datelor în cadrul MIC al autorității tutelare, ceea ce nu permite efectuarea unei

Notă analitică. Cooperarea intersectorială în domeniul identificării, evaluării, referirii, asistenței și monitorizării copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului, Chișinău, 2019

comparabilități intra și intersectoriale. De asemenea, lipsa unei Metodologii la nivelul autorității tutelare de înregistrare și calificare a cazurilor după forma cea mai gravă de abuz identificată în procesul de evaluare inițială, diminuează posibilitatea de agregare a datelor într-o manieră calitativă. Practic este imposibilă efectuarea unei delimitări între numărul cazurilor de abuz propriu-zise și incidența/frecvența formelor de abuz în cadrul acestora. Această problemă persistă și în formularul statistic de raportare anuală CER 103 „Copii rămași fără ocrotire părintească”, chiar dacă acesta pe parcursul ultimilor ani a fost adaptat de mai multe ori.

Un prim pas în consolidarea monitorizării sectoriale și intersectoriale a implementării MIC, astfel încât să poată fi stocarea, generalizarea, prezentarea și analizarea datelor de către sectoare în mod unitar, l-a constituit elaborarea pe parcursul anilor 2017-2018 a cadrului de monitorizare MIC (Matrice consolidată din 23 de indicatori cu dezagregări multiple distribuiți pe 6 domenii de acțiune MIC). Pentru a deveni operațional acest instrument de evidență statistică încă urmează a fi testat.

Recomandări: Pornind de la Observațiile finale ale Comitetului ONU pentru drepturile copilului asupra celui de-al patrulea și al cincilea raport periodic al Republicii Moldova³², care subliniază în contextul țintei ODD 16.2 asupra necesității consolidării implementării MIC și îmbunătățirii urgente a sistemului de colectare a datelor cu privire la copiii în situații de risc, dar și reieșind din rezultatele studiului tematic din anul 2016 și cele ale prezentei analize, sunt recomandate realizarea următoarele acțiuni:

- Testarea de către ATN în comun cu sectoarele partenere a cadrului de monitorizare MIC, ceea ce va implica: (i) Determinarea raioanelor care vor fi incluse în exercițiul de testare. Pentru asigurarea uniformității procesului de testare și comparabilității este recomandată selectarea raioanelor din regiunile Nord, Centru, Sud și UTAG; (ii) Determinarea perioadei de realizare a testării; (iii) Elaborarea și punerea la dispoziția autorităților tutelare și sectoarelor partenere a unor instrucțiuni de completare a setului de indicatori de monitorizare MIC și a Formularului comun de raportare intersectorială; (iv) Instruirea personalului implicat (din cadrul autorităților tutelare și sectoarelor partenere MIC) pentru introducerea corectă a datelor privind cazurile VNET identificate în registrele de evidență tipizate, completarea corectă a valorilor indicatorilor din cadrul Matricei și a Formularului comun de raportare intersectorială; (v) Colectarea datelor, analiza acestora, identificarea și corectarea erorilor.

³² Observațiile finale ale Comitetului ONU privind drepturile copilului CRC/C/MDA/CO/4-5 din 20 Octombrie 2017. Capitolul IV, punctele 10 (a) și 21 (b).
https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRC%2fMDA%2fCO%2f4-5&Lang=en

- Operarea în baza rezultatelor testării a ajustărilor în cadrul Matricei de indicatori de monitorizare MIC, Formularului comun raportare intersectorială și Instrucțiunilor de completare a indicatorilor MIC.
- Pentru eficientizarea procesului de evidență statistică la nivelul autorității tutelare a cazurilor VNET, elaborarea și punerea la dispoziția acestora a unor registre tipizate. De asemenea, revizuirea și ajustarea în paralel a registrelor de evidență a sesizărilor cazurilor suspecte VNET la nivelul sectoarelor partenere.
- Pentru asigurarea operaționalizării cadrului de monitorizare MIC introducerea unei serii de completări în cadrul normativ MIC (HG. nr. 270/2014) care ar reglementa organizarea procesului de monitorizare la nivel intersectorial, precum și comunicarea pentru compararea, verificarea și validarea datelor.
- O serie de adaptări urmează a fi introduse în cadrul Managementului de caz, astfel încât acest instrument de lucru să poată deveni aplicabil și în cazurile VNET, precum și ajustări în cadrul Fișei de sesizare care reprezintă sursa primară de colectare a datelor pentru cadrul de monitorizare MIC.
- Elaborarea unui Ghid cu instrucțiuni metodologice privind aplicarea cadrului de monitorizare MIC în analiza evoluției fenomenului VNET la nivel național. De asemenea, realizarea primului exercițiu de evaluare națională în baza indicatorilor MIC, rezultatele cărora vor servi la dezvoltarea/adaptarea strategiilor, politicilor și acțiunilor la nivel teritorial și național pentru o direcționare mai bună pentru prevenire, intervenția și protecția copiilor în cazurile VNET.
- Pentru deținerea unor informații complete la nivel național și comparabile cu privire la constatările medico-legale și expertizele judiciare în cazurile VNET ale copilului, se recomandă inițierea de către MSMPS a unui dialog cu comunitatea donatorilor pentru identificarea posibilităților de dezvoltare a unui sistem informațional automatizat integrat al Centrului de Medicină Legală care ar asigura o evidență statistică centralizată în acest scop.
- Consolidarea comunicării cu Poliția (IGP/MAI și CCTF) pentru asigurarea unei concordanțe dintre numărul de cazuri/infracțiuni de violență sexuală și trafic al copilului identificate și celor referite autorității tutelare.
- Completarea formularului de raportare statistică anuală CER 103 „Copii rămași fără ocrotire părintească” cu câmpuri referitoare la numărul copiilor exploatați și victimelor TFU. Aceasta va permite asigurarea unei concordanțe a acestuia cu cadrul normativ de reglementare MIC (HG. Nr.270/2014) care constituie unul dintre instrumentele de implementare a Legii nr. 140/2013. De asemenea, consolidarea conlucrării cu BNS în vederea îmbunătățirii calității și comparabilității datelor din CER 103, care în cadrul exercițiului de revizuire a indicatorilor

naționali de monitorizare a ODD realizat pe parcursul anului 2019, a fost determinat ca una dintre sursele de date ce necesită a fi utilizate de către țară în raportarea progreselor atinse asupra țintei naționalizate ODD 16.2. „Stoparea abuzului, neglijării, exploatării, traficului și a tuturor formelor de violență și torturii copiilor”.

ANEXE

Tabelul 1. Dinamica identificării și referirii numărului cazurilor VNET de către instituțiile medico-sanitare

	2017	2018	Rata de creștere 2018/2017, %
Total cazuri VNET identificate	1746	1417	-18.8
Total cazuri VNET referite către ATL	827	911	10.2
Rata de referire a cazurilor VNET	47.4	64.3	

Sursa: AMMC/MSMPS

Tabelul 2. Distribuția numărului cazurilor VNET identificate de către instituțiile medico-sanitare, după tipurile de abuz

	2017	2018	Rata de creștere 2018/2017, %
Total cazuri VNET referite, din care:	1746	1417	-18.8
Violență psihologică	509	168	-67.0
Violență fizică	151	340	125.2
Violență sexuală	50	57	14.0
Neglijare	984	837	-14.9
Exploatare	49	14	-71.4
Trafic	3	1	-66.7

Sursa: AMMC/MSMPS

Tabelul 3. Repartiția numărului cazurilor VNET identificate de către instituțiile medico-sanitare, pe sexe

	2017			2018			Rata de creștere 2018/2017, %		
	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete
Total cazuri VNET referite	1746	923	823	1417	727	690	-18.8	-21.2	-16.2

Sursa: AMMC/MSMPS

Notă analitică. Cooperarea intersectorială în domeniul identificării, evaluării, referirii, asistenței și monitorizării copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului, Chișinău, 2019

Tabelul 4. Dinamica identificării și referirii numărului cazurilor VNET de către instituțiile de învățământ

	2017	2018	Rata de creștere 2018/2017, %
Total cazuri VNET identificate	9904	9317	-5.9
Total cazuri VNET referite către ATL	1755	1644	-6.3
Rata de referire a cazurilor VNET	17.7	17.6	

Sursa: ANET/MECC

Tabelul 5. Distribuția numărului cazurilor VNET identificate de către instituțiile de învățământ, după tipurile de abuz

	2017	2018	Rata de creștere 2018/2017, %
Total cazuri VNET, din care:	9904	9317	-5.9
Violență psihică	2417	2514	4.0
Violență fizică	4666	4387	-6.0
Violență sexuală	41	57	39.0
Neglijare	2502	2251	-10.0
Exploatare	266	108	-59.4
Trafic	12	0	-100

Sursa: ANET/MECC

Tabelul 6. Repartiția numărului cazurilor VNET identificate de către instituțiile de învățământ, pe sexe

	2017	2018	Rata de creștere 2018/2017, %
Total cazuri VNET, din care:	9904	9317	-5.9
Băieți	6691	6367	-4.8
Fete	3213	2950	-8.2

Sursa: ANET/MECC

Tabelul 7. Repartiția numărului cazurilor VNET identificate de către instituțiile de învățământ în funcție de sursa sesizării

	2017	2018	Rata de creștere 2018/2017, %
Total cazuri VNET, din care:	9904	9317	-5.9
Profesori	4796	4530	-5.5
Colaboratori al instituției de învățământ	1138	965	-15.2
Părinți	1258	1133	-9.9
Copii	2712	2689	-0.8

Sursa: ANET/MECC

Tabelul 8. Distribuția numărului Fișelor de sesizare întocmite și referite autorității tutelare de către angajații poliției, pe tipuri de abuz

	2017			2018			Rata de creștere 2018/2017, %		
	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete
Total cazuri VNET referite, din care:	2988	1732	1256	2462	1425	1037	-17.6	-17.7	-17.4
Violență psihologică	181	73	108	204	107	97	12.7	46.6	-10.2
Violență fizică	549	380	169	458	292	166	-16.6	-23.2	-1.8
Violență sexuală	105	12	93	123	35	88	17.1	191.7	-5.4
Neglijare	2148	1266	882	1676	991	685	-22	-21.7	-22.3
Exploatare	4	1	3	1	0	1	-75	-100	-66.7
Trafic	1	0	1	0	0	0	-100	0	-100

Sursa: IGP/MAI

Tabelul 9. Distribuția Fișelor de sesizare referite autorității tutelare de către angajații poliției, pe sexe și grupuri de vârste, %

	2017			2018		
	Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete
Total	100	100	100	100	100	100
Copii cu vârsta sub 13 ani	46.7	48.2	44.6	49.0	53.3	43.0
Copii cu vârsta de 14-15 ani	36.0	35.0	37.3	32.7	30.2	36.3
Copii cu vârsta de 16-17 ani	17.3	16.8	18.1	18.3	16.5	20.7

Sursa: IGP/MAI

Tabelul 10. Distribuția numărului Fișelor de sesizare referite autorității tutelare de către angajații poliției pe tipuri de abuz, cu repartitie pe sexe și grupuri de vârste

		2017			2018		
		Total	Băieți	Fete	Total	Băieți	Fete
Violență psihică	Total	181	73	108	204	107	97
	Sub 13 ani	113	49	64	122	74	48
	De 14-15 ani	51	17	34	53	19	34
	De 16-17 ani	17	7	10	29	14	15
Violență fizică	Total	549	380	169	458	292	166
	Sub 13 ani	261	184	77	218	148	70
	De 14-15 ani	191	139	52	143	87	56
	De 16-17 ani	97	57	40	97	57	40
Violență sexuală	Total	105	12	93	123	35	88
	Sub 13 ani	35	8	27	54	25	29
	De 14-15 ani	50	3	47	41	10	31
	De 16-17 ani	20	1	19	28	0	28
Neglijare	Total	2148	1266	882	1676	991	685
	Sub 13 ani	982	593	389	812	513	299
	De 14-15 ani	784	448	336	569	314	255
	De 16-17 ani	382	225	157	295	164	131
Exploatare	Total	4	1	3	1	0	1
	Sub 13 ani	2	0	2	0	0	0
	De 14-15 ani	0	0	0	0	0	0
	De 16-17 ani	2	1	1	0	0	1
Trafic	Total	1	0	1	0	0	0
	Sub 13 ani	0	0	1	0	0	0
	De 14-15 ani	0	0	0	0	0	0
	De 16-17 ani	0	0	0	0	0	0

Sursa: IGP/MAI

Tabelul 11. Dinamica identificării și referirii numărului cazurilor VNET de către Serviciul „Telefonul copilului”

Notă analitică. Cooperarea intersectorială în domeniul identificării, evaluării, referirii, asistenței și monitorizării copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului, Chișinău, 2019

	2017	2018	Rata de creștere 2018/2017, %
Total cazuri VNET identificate	283	273	-3.5
Total Fișe de sesizare expediate ATL	589	401	-31.9
Rata de referire a cazurilor, %	208.1	146.9	
Total intervenții telefonice realizate	805	1103	37.0

Sursa: STC/MSMPS

Tabelul 12. Repartiția cazurilor VNET înregistrate de către Serviciul „Telefonul copilului”, după sursa sesizării

Total		Adulți	Copii
	2017	82.7	17.3
2018	81.7	18.3	

Sursa: STC/MSMPS

Tabelul 13. Distribuția cazurilor VNET înregistrate de Serviciul „Telefonul copilului”, după sursa sesizării pe tipuri de abuz

	2017			2018		
	Total	Adulți	Copii	Total	Adulți	Copii
Total cazuri sesizate	100	100	100	100	100	100
Violență	78.4	76.1	89.7	68.9	67.9	73.3
Neglijare	12.4	14.2	3.8	19.8	22.8	6.7
Vagabondaj	0.4	0.5		3	3	3.3
Hărțuire online	2.2	1.3	6.4	2.7	0.7	11.7
Comportament deviant	2	2.4		0.9	0.7	1.7
Exploatare prin muncă/ceștit	4	4.8		3.0	3.7	
Trafic de copii	0.2	0.3		1.2	0.7	3.3
Copil dispărut	0.2	0.3		0.3	0.4	

Sursa: STC/MSMPS

Tabelul 14. Repartiția cazurilor VNET înregistrate de către Serviciul "Telefonul copilului" în funcție de relația cu agresorul, pe tipuri de abuz

	Violență fizică și psihologică		Violență psihologică		Violență sexuală	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Total	100	100	100	100	100	100
Părinte/Îngrijitor/Concubin	62.2	58.1	60.2	39.6	35.7	38.5
Rudă	7.2	3.8	6.8	13.2	7.1	0
Pedagog/Educator/Dădăcă	9.6	18.8	13.6	24.5	0	0
Persoană străină/Vecin	15.7	15	15.9	20.8	50	61.5
Copil	4	4.4	2.3	1.9	7.1	
ATL/Politișt	1.2	0	1.1	0	0	0

Sursa: STC/MSMPS

Tabelul 15. Distribuția numărului Fișelor de sesizare privind cazurile VNET înregistrate de către ATL, după tipurile de abuz

	2017	2018	Rata de creștere 2018/2017,%
Total	4216	5707	35.4
<i>din care sesizări/ autosesizări privind* :</i>			
Violență psihologică	519	721	38.9
Violență fizică	568	818	44.0
Violență sexuală	36	49	36.1
Neglijare	2650	4330	63.4
Exploatare	5	9	80.0
Trafic	1	4	300.0

*Numărul total al Fișelor de sesizare nu corespunde cu numărul acestora pe tipuri de abuz pentru că formularul de raportare existent permite încadrarea copiilor victime concomitent în mai multe categorii

Sursa: ATN/MSMPS, MIC

Tabelul 16. Distribuția numărului cazurilor VNET în privința cărora autoritatea tutelară a dispus aplicarea măsurii plasamentului de urgență, pe medii de reședință, sexe și grupuri de vârste ale copiilor victime

	2017	2018	Rata de creștere 2018/2017, %
Total, inclusiv:	510	500	-2.0
<i>pe medii de reședință</i>			
Urban	202	176	-12.9
Rural	308	324	5.2
<i>pe sexe</i>			
Băieți	259	237	-8.5
Fete	251	263	4.8
<i>grupuri de vârste</i>			
0-2 ani	103	106	2.9
3-6 ani	120	119	-0.8
7-17 ani	287	275	-4.2

Sursa: ATN/MSMPS, CER 103

Tabelul 17. Repartiția numărului cazurilor VNET în privința cărora autoritatea tutelară a dispus aplicarea măsurii plasamentului de urgență, în funcție de forma de plasament

	2017	2018	Rata de creștere 2018/2017, %
Total cazuri de plasament de urgență, din care:	510	500	-2.0
La rude sau alte persoane apropiate copilului (vecini, prieteni de familie, etc.)	53	76	43.4
Servicii de plasament de tip familial	92	123	33.7
Servicii de plasament de tip rezidențial	365	301	-17.5

Sursa: ATN/MSMPS, CER 103

Tabelul 18. Repartiția numărului de copii victime VNET în privința cărora angajații poliției au măsuri urgente de protecție, în funcție de tipul de plasament

	2017	2018	Rata de creștere 2018/2017, %
Numărul total de copii identificați în situații de risc iminent, <i>din care:</i>	549	447	-18.6
Plasați în regim de urgență	390	330	-15.4
Plasați în regim planificat	159	117	-26.4

Sursa: IGP/MAI

Tabelul 19. Evoluția numărului ordinelor de restricție de urgență emise de către poliție

	2017	2018	Rata de creștere 2018/2017, %
Total ordine de restricție de urgență, <i>din care:</i>	2161	3887	79.4
Pentru protecția copilului victimă	353	305	-13.6
Ponderea ordinelor de restricție de urgență pentru protecția copilului în total, %	16.3	14.1	

Sursa: IGP/MAI

Tabelul 20. Evoluția numărului demersurilor înaintate de către poliție instanțelor de judecată pentru emiterea ordonanței de protecție

	2017	2018	Rata de creștere 2018/2017, %
Total demersuri înaintate, <i>din care:</i>	724	382	-47.2
Pentru protecția cuplului mamă-copil	136	171	25.7
Pentru protecția copilului victimă	36	60	66.7

Sursa: IGP/MAI

Tabelul 21. Evoluția numărului ordonanțelor de protecție aflate în supravegherea poliției

	2017	2018	Rata de creștere 2018/2017, %
Total ordonanțe de protecție în supraveghere, din care:	878	666	-24.1
Pentru protecția cuplului mamă-copil	238	179	-24.8
Pentru protecția copiilor victime	15	26	73.3

Sursa: IGP/MAI

Tabelul 22. Evoluția infracțiunilor îndreptate împotriva copiilor

	2017		2018		Rata de creștere 2018/2017, %	
	Nr. infracțiuni	Nr. copii victime	Nr. infracțiuni	Nr. copii victime	Infracțiuni	Copii victime
Total	1337	1401	1370	1409	2.5	0.6
Violență fizică	293		273		-6.8	
Violență psihologică	98		82		-16.3	
Violență sexuală	333		398		19.5	
Neglijare	22		102		363.6	
Exploatare	5		2		-60.0	
TFU	79		63		-20.3	
Alte	507		450		-11.2	

Sursa: IGP/MAI

Tabelul 23. Distribuția infracțiunilor îndreptate împotriva copiilor, grupate pe tipuri de abuz, %

	2017	2018	Diferența
Total	100	100	
Violență fizică	21.9	19.9	-2.0
Violență psihologică	7.3	6.0	-1.3
Violență sexuală	24.9	29.1	4.1
Neglijare	1.6	7.4	5.8
Exploatare	0.4	0.1	-0.2
TFU	5.9	4.6	-1.3
Alte	37.9	32.8	-5.1

Sursa: IGP/MAI

Tabelul 24. Evoluția infracțiunilor cu caracter sexual îndreptate împotriva copiilor

	2014	2015	2016	2017	2018
Total infracțiuni împotriva copiilor (nr.)	1120	1334	980	1337	1370
Total infracțiuni cu caracter sexual împotriva copiilor (nr.)	218	353	211	333	398
Ponderele infracțiunilor cu caracter sexual în total infracțiuni împotriva copiilor (%)	20.4	26.4	21.5	24.9	29.1
Rata de creștere a infracțiunilor cu caracter sexual în raport cu anul precedent (%)	31.3	61.9	-40.2	57.8	19.5

Sursa: BNS, IGP/MAI

Tabelul 25. Repartiția numărului de infracțiuni cu caracter sexual îndreptate împotriva copiilor, pe tipuri

	2017	2018	Rata de creștere 2018/2017, %
Total infracțiuni cu caracter sexual, din care :	333	398	19.5
Raport sexual cu o persoană care nu a împlinit vârsta de 16 ani	125	137	9.6
Viol	90	104	15.6
Acțiuni violente cu caracter sexual	57	57	0.0
Acțiuni perverse, hărțuire sexuală, pornografia infantilă	60	99	65.0
Alte infracțiuni cu caracter sexual	1	1	0.0

Sursa: IGP/MAI

Tabelul 26. Distribuția numărului expertizelor judiciare și constatărilor medico-legale în privința copiilor, pe grupuri de vârste

	2017		2018		Rata de creștere 2018/2017, %	
	Nr. expertize judiciare	Nr. constatări medico-legale	Nr. expertize judiciare	Nr. constatări medico-legale	Expertize judiciare	Constatări medico-legale
Examinări copii:	79	378	105	357	32.9	-5.6
în vârste de 0-6 ani	18	87	16	71	-11.1	-18.4
în vârste de 7-18 ani	61	291	89	286	45.9	-1.7
Examinări copii în baza documentelor medicale:	9	23	11	11	22.2	-52.2
în vârste de 0-6 ani	3	9	1	1	-66.7	-88.9
în vârste de 7-18 ani	6	14	10	10	66.7	-28.6

Sursa: CML/MSMPS

Notă analitică. Cooperarea intersectorială în domeniul identificării, evaluării, referirii, asistenței și monitorizării copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului, Chișinău, 2019